

სამკითველო კარი

საბავშვო
№ 8 1972 წ.

ЗАРЯ ВОСТОКА

50

ბი, უკვე 50 წელია, რაც გაზეთი „ზარია ვოსტოკა“ ჩვენი მრავალრიცხოვანი რესპუბლიკის მავრიტთა ოჯახებში უძღეს, როგორც ლენინის სწორწინების იდეების პროპაგანდისტი, კეთილი მგზობარი, მოამბე და მრჩეველი.

ამ ოცნებისათვის წვლილად ჩვენმა პეიანებმა ბევრი პანიცა და გაღიბანა; ნება გვუბარება, სიხარული, ოში, გამარჯვება და უმბალითო ურომითი აღმავლება, რაც სინტაქსულ და მრავალფეროვნად აისხა გაზეთი „ზარია ვოსტოკა“ ურდულაში.

მუხნალ „საქართველოს ქალის“ პიტხეულთა მრავალტანისანი პრინა, სარეკამიო კლშიბა და რედაქციის მთელი კოლექტივი მუხრავლად ულოცავენ გაზეთი „ზარია ვოსტოკას“ ნახვარსაუქნოვან იუბილეს და უსწრავან ხალ წარგაბაბს მის დიდ საქმიანობაში.

„საქართველოს ქალი“

საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის ურველოვიური საზოგადოებრივ-პოლიტიკური და მხატვრულ-ლიტერატურული მუხნალი.

«САКАРТВЕЛОС КАЛИ»

Ежемесячный общественно-политический и художественно-литературный журнал ЦК КП Грузии.

საბავშვო ბავშვთა სასახლეში

პურსნაღში
ქვეყნდება
მასალაები
მოკაბე
უზაუკეთისა
და ყაჯახეთის
საბავშვო
სოსიალისტური
რესპუბლიკაში

ბავშვების ქალაქი

მივიყარს მშობლიური ქალაქის ქუჩებში
სტალინი. ლაშაზია და დიდებული ჩემი
გაშენები — მეგობრობისა და ძმობის ქა-
ლაქი. ადგილს, ცენტრალური მოედანი — ე-
ი-ი-ლინის ფიგურისა. მივხატავ დიდ ბე-
ლადის ფიგურას აღმართული. იგი შორს
გასტყდრის, თითქმის კომუნისმის ნათელ
პირიზონებზე მივხატავი.

წინაი ამბობდნენ: გაშენები პურისა
და შრის ქალაქიაო. დიახ, ნამდვილად პუ-
რადია ჩემი დედაქალაქი და შრითაც უხ-
ვად არის გაბრწყინებული. ამ შრის — დი-
დი მოტომბრისა და ხალხთა მეგობრობის
— შრის ცხოველმყოფელი ძალა ყველაზე
მგადავ ღვრდნით ჩემთვის მიმე დღე-
ღამე, როცა თავს დავგავაფა სტრუქტი-
ურებრება, როცა გაშენები შევაზარა
7,5-ბალიანა მიწისძვრამ და ათასობით
ადამიანი უსახლკაროდ დატოვა. ეს მოხ-
და 1966 წლის აპრილში. გრავადია მო-
ვლული დღელი იყო. ამ დიდ გასაჭირში უზ-
ბეკი ხალხის დასამარებლად გამოეშურა

მთელი ჩვენი ქვეყანა, გვერდში ამოვიგდ-
და საბჭოთა კავშირის ყველა ხალხი.
დაიწყო გაშენების გმირული ეპოქა.
ქალაქის აღსადგენად უზბეკი ხალხის მხარე
დალხაი თავდადებით შრომდნენ რუსე-
ბი და უკრაინელები, ქართველები და
მოდღაველები, აზერბაიჯანელები და
სომხები, ბელორუსები და ყაზახები, ყირ-
გიზები და ტაჯიკები, ლეკველები, ლაგ-
ვიელები და ისტონელები... და აღსდგა
გაშენები, უფრო ლაშაზი და მშვენიერი.
დადივარ ქალაქის ქუჩებში, დადივარ
და სირაქულითა და სიამაყით, ვინ იცის
მერამდენედეკი, ვთივალელები ჩვენი ძმე-
ბის მიერ აგებულ შენობებს და მაკომდე-
და უზბეკი ხალხის საყვარელი გამოთქმა:
ფრინდელი ძლიერია ფრთებით, ადამიანი
კი მეგობრობითი.
დიახ, ეს მეგობრობა ჩვენი არსებობს,
და იგი მტკიცეა და შეურყეველი!
ხუთი წლის მანძილზე, რაც მიწისძვრის
შემდეგ გავიდა, გაშენებში, მოძმე ხალ-

ხთა ძალეობითა და დახმარებით, 6 მილი-
ონი კვადრატულ მეტრზე მეტი საცხოვრებე-
ლი ფართობი აშენდა... გაშენები — მიწ-
ის ქალაქი! — ასე ეწოდება ხალხთა და-
დი მეგობრობისაში მიძღვნილ წიგნს,
რომელიც შარშან გამოიცა. მინდა ამ წიგ-
ნიდან მკითხველთა ერთი მაგალითი გა-
გადნი. ეს მაგალითი საბჭოთა ადამიანის
ქუანაშრობის, კეთილშობილებისა და სუ-
ლიერი აზოვანების შესანიშნავი ილუსტრა-
ციაა.
1967 წლის 12 მარტს გაშენებში მაგა-
რებელმა ჩამოიგანა სტანდარტული ასა-
წყობის სახლი, სათავსოებით. მას არც შეე-
ნადები ფურცელი მოსუილია და არც სახ-
ლის მფლობელის ვინაობა და მისამართი.
გაშენების საბავშვო საბჭოს ადმინისტრის
მატირალურ-გეგმურკო მონარაგების სა-
მართველის უფროსის ოფიციალური მოხ-
სენებით ცნობილი გახდა, რომ ეს სახლი
მიწისძვრისაგან დაზარალებულ გაშენებე-
ლებს ხარკივად გამოუგზავნა სტანდარტო-
ვლმა ხაზინარაგანი ფიგურისა გენადის

ღობის ბორკილები შემჯავლო. მაგრამ ამ ბორკილებსაც გამოარდევდა ხოლმე ქალის ტალანტი. ჩვენი კლასიკური ლიტერატურა წარსულში მრავალ დიდებულ მოეტ ქალს მოითვლის. და როცა ქალმა უფლება მიიღო თავისუფალი შემოქმედებისა, ლიტერატურა ახალი სახედებით გამოიღრდა. დღეს ჩვენი ქვეყნის პოეტურ საზოგადოებში წარმატებით გამოიღონ გიულჩიხრა ჭურავა და გიულჩიხრა ნურაევა.

დიდი ხანი ლიტერატურაში ნაყოფიერად მუშაობს ცნობილი მწერალი და პოეტი საიდა ზუნუნოვა.

მე მივყარს ჩვენი დრამატული თეატრი, რომელიც რევოლუციონერ-განმანათლებლის, ქალთა თავისუფლებისათვის მებრძოლის, მსახიობისა და დრამატურგის ხაზა ხაკიმ-ზადე ნიაზის სახელს ატარებს. აქ დაიბადნენ პირველი უზბეკი მსახიობი ქალები, რომელთა სახელები, რა ხანია, ჩვენი ქვეყნის სახელებს გასცდა. უველაზე მაღალინიჭიერი მათ შორის სარა იზმეტურაევა — საბჭოთა კავშირის სახალხო არტისტი. მან უზბეკ მკურნებლებს შესანიშნავ ქალთა სახეები უსახეურა — ოფელია და დელდამონა, ლუბოვ იარკოვია და კაილა. ორმოცდახუთი წლის მანძილზე ამ ქალმა ასზე მეტი როლი ითამაშა.

როცა ჩვენი ქალების სახელგანთქმულობაზე ჩამოვარდნა სიტყვა, მე დღის თეატრის დარბაზი მაგონდება, რესპექტაბელური საზოგადოებით სავსე, მაგონდება, როგორ აღა ფეხზე მთელი დარბაზი და ისე მიდგამს სადირიტორო პულტისკენ მიმავალ დილმარ აბდურახმანოვს.

საქვეყნოდ გავივითქვეს სახელი ჩვენს ხალხურმა შემოქმედებმა. თუ ხალხის სულის შეცნობა გსურს, თუ გინდა იცოდ, რით ცოცხლობს ის, მისი შემოქმედება უნდა ნახო. პარიზის გამოფენაზე უველა აღტაცებაში მოჰყავდა ხასხასა, ცინკინი ფერებით მოხატულ თიხის სათამაშოს. ეს მისი ხელები — ბუხარის ოლქის მცხოვრების, ხალხური შემოქმედის ხამო რახიმოვას ხელები.

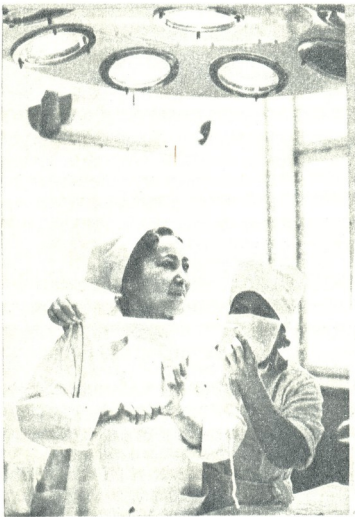
ახლა ჩვენს სუზანეს, ჩვენს მოკარგულ ფარდავებს დაუკვირდით! ამ ხალხებს უცაბეხად აყრავენ, ტახტებს აფარებენ. სუზანე ჩვენი საცხოვრებლის საყვარელი მორთულობაა. ზედ ამოქარგულია ფერადი წრებები — პატარა მნათობები, ჩვენს ყოფას რომ აღამაზებენ.

ვის არ გაუგია უცხო ფერები, საოცარი ნაწიში მოხატული ჩვენი ხან-ატლასის ქება, ახლა ამ ქსოვილს მარგელანის ფირმა „ატლასი“ აშხადებს. ათასობით მეტრი ქსოვილი მარტ ნაზირა ხუსანიოვა, სოციალისტური შრომის გმირს, აქვს მოქსოვილი, ჩვენს რესპუბლიკაში არ მეგულება ქალი, ხან-ატლასის ეკაა რომ არ ექონდეს. მაგრამ იცით ეს სახელი რად უწოდეს?

ღეგინდა გადმოვაკცებს, რომ ერთ მბეჭველს ტბის სარკეში ცაში მოკურნავდ დრუბული, შშის ოქროფერი სხივები და ცის დევეარლი დაუნახავს. მას აბრეშუმი მოუქსოვია და შივ ჩაუტანებია შშობლოფარი მიწის ყველა ფერი. მეტი ეს ქსოვილი სახალღში წაულა, ხანს უბრძანებია, ამ ქსოვილის კაბები მხოლოდ ჩემი სახალის ქალებმა და დღებულთა ქალ-რძალმა ატარონო. მაგრამ მივიდა რევოლუცია და ხან-ატლასით შემოსა ყველა მშრომელი.

ზეიშის ეამს ხასხასა აბრეშუმის კაბებით იროფებთან ჩემი მიწა-წყლის ქალები, ჩემი თანამემამულენი და დილილები: კოლმურენები და აკადემიკოსები, მსახიობები და შივ უშეზო, მოავრობის წვერები და სტუდენტები. აბრეშუმი გაუღწეილია მთის ტულიპებისა და თვალმურდგამი ცის ფერებით. მის მცხუნვარებათა და წყალსატევების საამო სიკრძალოთ, ველ-მწიფეების სიღრმითა და ტრანაშლების შუადღის თაყარიო.

შეს უველაფერი ჩემი უზბეკეთია, გენბავო, ინახლოლო? ჩამობრძანდით!

მელიციონს მეცნიერებათა კანდიდატი
ჯახიდა ქამილოვა (მარცხნივ)

მოქსევეთა ანსამბლი „ხახირი“

უკან, თქვენი უკანა!

ფარდა ჯერჯერობით დაშვებულია, მაგრამ მაყურებელთა დარბაზში წაღები უკვე ჩამჭრალია, ვიოლინოები, ჩელოები, საყვირები ფრთხილად სინჯავენ ხმებს მოლოდინში, როდის გაშვება პულტთან მავსტრო, ადმირატის დირიჟორის ჯოხს და მოითხოვს სიჩუმეს. მომდევნო წაშვებში კი ამ სიჩუმეს აავსებს ხმებით, დაწინას მათივე მხედრობის, დაუმორჩილებს მას სოლისტებს, მრავალხმიან გუნდს, ამოძრავებს მოცეკვავეებს, ერთი სიტყვით, გაცოცხლებს სპექტაკლ-საკვირვებებს: ბალებს ან ოპერას.

ტყუილად კი არ ეძიებან „ჯაფანოსურს“ მავსტრო-დირიჟორის ჯოხს. მთელი მსოფლიოს მუსიკალურ თეატრებში მკვილად კი არ იშვებო უკანასკნელ ადგი დირიჟორისადმი მიძღვნილი აპლოდისმენტები. დარბაზში იმითება სინათლე, ორკესტრანგები დგებიან, მთელი სპექტაკლის განმავლობაში დირიჟორი პირველად ბრუნდება მაყურებლისკენ.

ამ შეხმებევაში — მავსტრო მინიატურული, სანდომიანი ახალგაზრდა ქალია. აღნიშნურ მავსტრო სახელობის გაშვების ოპერისა და ბალეტის აკადემიური თეატრის პროგრამებსა და აფიშებზე გვითხულობთ: უზბეკეთის სსრ სახალხო არტისტი დილბარ აბდურახმანოვა.

დილბარ ჩვენი ქვეყნის მცირერიცხოვან დირიჟორ ქალთა წარმომადგენელია. იგი ყველაზე ახალგაზრდაა და მეორეა მათ შორის, ვისაც მიენიჭა სახალხო არტისტის მაღალი წოდება.

გადავხევა თუ არა შთამომავლობით გაღანიტე? თუ ვიმსჯელებთ დილბარის მიხედვით, გადავცენა. მისი შრომები წარსულში ოპერის მომღერლები იყვნენ.

გულამბ და ზუნრა აბდურახმანოვიების რვა შვილიდან მხოლოდ დილბარმა აირჩია „შთამომავლობითი“ სპეციალობა. მათ ოჯახში არის ექიმი, ინჟინერი, მასწავლებელი, და მხოლოდ დილბარი გახდა მუსი-

კოსი. თუმცა, ალბათ, სწორედ ამ სპეციალობის არჩევა არ შეიძლება. მას უნდა შესწირო თავი, სცოცხლებ, შესწირო ერთხელ და საშუადაშოდ.

მამასთან ერთად გოგონა მიდიოდა თეატრში, აქ ატარებდა გაკეთილებსაგან თავისუფალ ფრის უფროსები მას აძლევდნენ ტკბილულს, პეტიტივებდნენ, მოფერებით დილოკას ეძახდნენ და ვერც კი შეამჩნიეს, როგორ გაიზარდა და დაიწყო ორკესტრში დაკვრა. ახლა იგი სხვებთან ერთად მიიქაროდა რეპეტიციაზე, ყურადღებით ადევნებდა თეატრის დირიჟორის ჯოხს, ფარულად იცნებობდა, რომ როდესმე პულტთან დამდგარიყო და ეჩვენებია ორკესტრისათვის, თუ როგორ უნებნ მას თავისი საყვარელი „გედის ტბა“ ან „იდა“.

მისმა მასწავლებელმა, კომპოზიტორმა, დირიჟორმა და თეატრის სამხატვრო ხელმძღვანელმა მუხტარ აზრაფიმი თავის

ყაზახეთის მონინაპე ქალები

სოციალისტური შრომის გმირი,
კოლმეურნე ღარიბა ტანტოკოვა

საბჭოთა მეურნეობა „დნეპრს“
ლაზიკური ჯალბა ტამბიშაივა.

სოციალისტური შრომის გმირი,
კოლმეურნე მ. ნიაზოვა (მუჯი).

„საუბრის კუნძულის“ ფილსტრასი

მოლა, უზენი, რომელსაც ნათობის ზღვით
კალაპოს უწოდებენ, ისეთ დანადგარს, დღე-
ღამეში ათას ტონა ნავთობს რომ იძლევა,
კამკაში ახლა სათამაშოვანი ატარალებს.
თბილად, სიყვარულით იგონებს თავის ამხა-
ნაგებს. საუღედ და ზინა ახლა, ალბათ, ისევ
უვალივებს დატრიალებენ თავს. რისხვით კი
თავის ძველ, გაცეითელ პლკონტში ციფ-
რებს იწერს: რამდენი ნავთობი მოგვცა დღეს
დანადგარმა. ამანგებს თეთრი ქველი გვერდ-
ზე მოუგლია, წინ და უკან დაახივებს და ბუ-
ფერში წყნება ზომავს. თავისი ხუთი თითი-
თი იცნობს კამკაში ბრიგადის თორმეტევე
წევრს, უფლები ტალღები არიან. ნეტავი მით-
ან თვის ახლა! ორი წლის წინ ამ ამხანა-
გებმა ოპერატორი კამკაში იზარავე კომკავშო-
რულ-ახალგაზრდული ბრიგადის ხელმძღვა-
რულად აირჩიეს. ბრიგადის უკუაა წერა
წარმოების მოწინავეა. შარშან ბრიგადამ
კომუნისტური ბრიგადის სახელი მოიპოვა.

ფოლადის მაგისტრალზე, თვალუწვედნელ
ველებს რომ ქმარაივით შეორტყმია, ადმო-
საველითისკენ მიმართის სამგზავრო მატარე-
ბული იგი გახლებული დოლის ბედაურს
შოგავს. პირველი რომ ესწრაფვის ფინი-
თან მისვლას და აღვზნებული, თქარა-თუ-
რით, სულ უფრო და უფრო უმატებს სირ-
ბილს, ბედაურს ფხბაფხვ მისდევს ჩუმი,
ამაყი ველოც.

კუბუში სირუშა. ფანჯარასთან შევევრემა-
ნი ქალიშვილი ზის და დაფორებული გას-
ქერის ადევნებულ ვეუებს. მღუმარებს მო-
პირდაპირ მხარეს მჯდომი შუახის მანდი-
ლოსანი არდევს.

— კამკა, რა არს მოსკოვში ახალ? შენი
საქმეში როგორღა?

— ქალიშვილი ფანჯარას შორდება და აღი-
მსხა.

სსს კავშირის უმაღლესი საბჭოს დეპუტა-
ტად აირჩიეს კამკა იზარავე და ამიტომ ცოტ-
ა მოგვიანებით მოუხდა საზოგადოებრივ სესი-
ებზე მოსკოვში წასვლა, სადაც პოლიტბიუ-
როს ინსტრუქტორს დაუსწრებელი ფაქულ-
ტეტის უკანასკნელ სურსსე სწავლობდა. გა-
მოცდები წარმატებით ჩააბარა და ახლა შინ
ბრუნდება, ქალაქ ნოე უზენში. ეს ქალი
კვირლით რომ უღის, კანზინა ესმურზინა
— უზენის გეოლოგიური საკვლევი ექსპედი-
ციის წევრი, სადგურ კულსარში ამოვიდა, ისევ
შინ მიდის, ნოე უზენში.

კანზინა გარეუვის პოლიტბიუროს ტექ-
ნიკოსი ერთ-ერთი პირველი კარსადამაო-
რებელია. კამკაშსაც ეს ტექნიკური დაამ-
ოვრია. იღუბლებითი სახეს, უცარიელ ღამ-
აქონა მანგოლაკზე შედევთ რომ დაიწყო,
კანზინა მამაკაცებთან ერთად მწელსავალი
ჭა აირჩია.

კამკაში მას შორიდან იცნობდა, ჩაიონრული
საბჭოს სესიაზე ჰყავდა რამდენჯერმე ნახუ-
ლი. ახლდა კი მიეცა საშუალება ახლის გას-
ცნობოდა და დღამარაკებოდა.

კარგა ხანს ისაუბრეს. მერე კანზინამ კომბ-
ოდა დაიწყო. ქალიშვილი ინტერესით აკვირ-
ბოდა მის მუქ, ქარდარქულ სახეს. „ნადვი-
ლად გმირები უნდა უწოდო ასეთებს: კანზი-“

ბა-აპის, სალის-აპუს, ტურგაელოს, ჭოლდეს.
ჩვენ რა? გაწყობილ მაგისტრალსა მოგზობან-
დელი...“

კამკაში კვლავ ნაცრისფერი, უკიდვგანო
ველებს გასქერის. ფიტრებითი ქაღალდი
შორსაა. კანზინა-აპის მიერ ახლანამ მოყო-
ლილი ისტორია და მანგოლაკის პირველი
დამპყრობლები უფას თვალწინ.

...სიზოზაჟო არავის მოუღანებოდა მა-
შინ მანგოლაკის დღევანდელი ღამის ქალა-
ქები: შევჩენკო, ნოე უზენი, ტრალიცო, ფე-
ტალი. ირავლეო მხოლოდ შუშველი ველი და
უთბო საივით ჩამონგრეული მიები იყო
ქა-იქ. ნავთობაზის პირველი მამიდებებს
მანგოლაკი დღემოლით, ავი ქარბებით და თა-
კაში მითი შეხვდა. მაინც მატულობდა მჭე-
რავთო კარბები და მიწურები. თვეების მან-
ძილზე ამბოხებდნენ ნავთობის კოშკი-
რებს. ფოლადის სატეხმა ათასი მეტრი
სიღრმეზე გაბურღა მიწა, მაგარამ, ამბოღ!
ნავთობის ნახსობს არსად იყო... ისევ გაბა-
რავილეს ახალ ფარობოზე, ისევ ამამონდა-
ვეს... 10 წლის შემდეგ, როგორც იქნა, იფეთ-
ქა ნავთობის შადრევანმა, ფარდა ახლდა
მანგოლაკის მიწის საუფროვან საიდუმლოს.

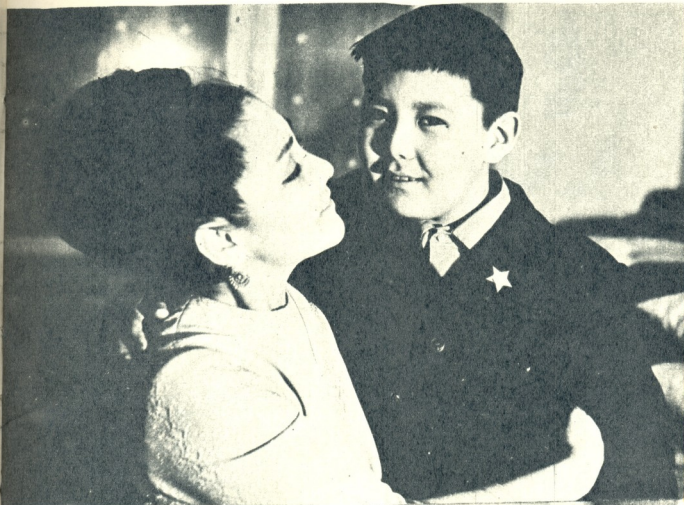
მკვირი ზამთრის შემდეგ მანგოლაკზე
გაზოგულბოლით, ბებერი მიების მწვერვალი-
ბიდან ნიაღვარი დაბვირბა ხოლმე. ვერავითარ
ქალა ვეღარ აკივებს მთლილი ძალით
მოგარგინელ წყალს. ადგილობრივი მცხოვრე-
ბლები ნიღვარს ზვავს უწოდებდნენ. ასეთ
წლებში ხაზობის სიხარულს სასუღარი არა
აქვს: გაბატონებული ველი უფცარად სახეს
იცივლის, მწვანად აბინიზდება. ნავთობის
შადრეულზე მთის ასეთ ნიღვარსა ჰვავს,
თანდათან ძმობირდება, უზვი ხდება, მკერდს
უხსნის აფხამანს.

კამკაში იზარავემ ათწლებლის დამთავრების-
თანავე გადაწყვიტა მანგოლაკში წასულიყო.
მაგარამ უფროსი მძის სიტყვები აკივებდა:
მანგოლაკი შენისთანა უყოლინარი კი არა,
საყვალისიტ სჭირდება. დარდი რე ნავს,
მანგოლაკი არ დაშრება, ჭერი ისწავლდ. წას-
ვლას უყოველივის მოესწრებო.

ამ ბოლო დღის კამკაში ძალიან დაიტვი-
ტო, ჩაიონრული საბჭოს დეპუტატობა, კომ-
კავშირის ჩაიკომისა და პრფკავშირთა რეს-
პუბლიკური საბჭოს წევროც. უყოველივე ამას
ისიც დემიტა, რომ სსს კავშირის უმაღლესი
საბჭოს დეპუტატად აირჩიეს. უზრად უღუდ-
ბა საშუალო საცდენია, და ამიტომ ამხანაგე-
ბის წინაშე თავს უხერხულად გრძნობდა. მაგ-
არამ ცული არსოდეს უთქვამს მასზე ამხანა-
გებს, პირითვე, უადვილებით ისხებენ. როცა
ბრიგადებრივი ადგილზე არა არის, ცდი-
ლობენ, უფსიზა არ დამინიონ. კამკაშივით
ისინიც ვეღლის კარნახი ჩამოვიდნენ ქ. სხვა-
დასხვა უკობიანდ, რისხვით თორმეტევე
დანაა, ზინა — თაორიოდა... უკუვლას ერთი
მუხანი, ერთი მისწრაფება აკვირებეს.

—1970 წელს მანგოლაკში მკვირი ზამთარი
დაიჭირა. ყინვების დროს კი არა, მწ გარდა-
უსი სიბოხის დროსაც კი იუნებეს მანგოლაკის
პარაფინის ნავთობი. მუშინ ჭერ ქვედ არ
იყო უზენ-გურეტების რტინეზა. ერთადერთი
ტრანსპორტს ტანკერი წარმოადგენდა. ნავ-
თობის ტანკერებით ეთიებოდნენ კასიის
ზღვის. დღე-ღამეში მილიონობით ტონა ნავ-
თობს იღებდნენ. მოლა, და ამდენი ნავთობი
ტრანკერი ვადაწილდა ამას ზღვის დამიროს,
რომ ზვდა ვაიანა. ვადაწილებს საწრულებს სა-
ერთად აღარ იყო. ნავთობი კი ზომიერად.
იძულებული შეიქმნენ ჰაბურბოლები დაეგმა-
ნათ. ვენამათ ერთი, როგორც გაიხარეს მენავ-
თობებმა შარშანს დამთავრად უზენ-გურეთის
ნავთობსადენი ხაზის მშენებლობა. ეს
პირველი სცხელი ნაიბო მივლას საბჭოთა კავ-
შირში. პარაფინის ნავთობს მხოლოდ მაღალ-
ტემპერატურაზე შეუძლია ადგილიდან აფე-
რა, ტემპერატურამ რომ ოდნე დაიწიოს,
ნავთობი მამწვანდ გაიყინება. ამიტომ უყოვე-
ლი-80 კილომეტრზე დაგვიგობდა ღუმელი,
რომელსაც მიღებს აცხლებს.

რა კატეია ცხოვრობდნენ ისეთ მხარეში, სა-
დაც სინდელად სიხარული ენაცვლებო, სადაც
თვალსაწილავ ხებდა, როგორც გარდაქმნება
ყოველივე. როცა საიდანმე ბრუნდები, ასე
გგინია, პირველად ხებდა ამ გარდაქმნილ

სსრ კავშირის სახლში არტისტი, სახელმწიფო სპეციალისტების ლეონტი, ახალ სახელობის ოპერისა და ბალეტის სახელმწიფო თეატრის სოლისტი ბიბიგულ ტუღუეშვილი და მისი მეუღლე.

მხარეს. და გულს უსაშველოდ უხარია. გუშინდელ უსიციოცხო, მომწველებელ უდაბნოში აღმართულა გაირადნებულ, ტურფა ქალაქი. უნებლიეთ ქედს იდრე ისეთი ძალის წინაშე, რასაც ადამიანი ჰქვია. ჩვენ არ მოვითხოვთ ზვალინდელი თაობისაგან ძეგლის აგებას. ისიც გვეუფოა, თუ კი მიხვდება, რომ შიშველი ველი აუკავებულ ცენტრად უფროსმა თაობამ აქცია...

მოსკოვში წასვლის წინ კამეაში იფენი უსტიურტაში იყო ამომრჩეველებთან შეხვედრაზე. რომანტიკის მოყვარულთა ადგილად ახლა უსტიურტას ასახელებენ. გრეტიერობით კი იქ უდაბნოა. მხოლოდ ნავთობის მამიებლები და მზურღავეები დააბიჭებენ. ახლახან ბაზარბაია კოსმავაბეტოვას ჰაბურლილიდან გაშა იფეთა. რაც იმას ნიშნავს, რომ დადუმებული უდაბნო მალე გულს გაიხსნის.

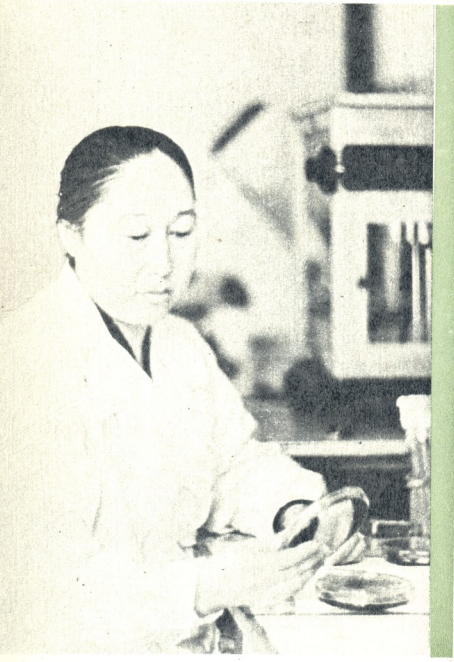
კუთხეში ნათურა აინთო. კამეაში ფიჭვიდან გამოერკვა.

— ახა ახა წამოდექით, ეუახლოვდებით— გამოაფხიზლა მან ჩაოვლემილი კანზიბა. მოსახვევში ქალაქ ნოვი უზნის მოციმციმე ნათურები გამოჩნდა. შორს, ქალაქის საზღვრითი კი გაზის ჩირადნები ელვარებენ. სულ უფრო და უფრო მკვეთრად ანათებენ ჩირადნები, როგორც სიმბოლო „საუნჯის კუნძულის“ — ნავთობის ზღვის ძლიერებისა.

ზარიზა უნაბასინოვა,
გურიევის ოლქი.

სპორტის ოსტატი, მაკლის ჩოგბურთელი, უცხო ენების ინსტიტუტის პედაგოგი გულნარა და ულტეივა.

უკეთესი და ჰარმონიული!

ტულადა კი არ ამბობენ, მამა უველაზე კრიტიკულად აფასებს შელის ქვეყანას. ერთიანად გამოიკვლევა ზაქედი აქსაკალი, როცა სიტყვას მის ქალშვილზე — მათაზე ჩამოუდებ. იგი სიამოვნებით იგონებს შელის ბავშვობის წლებს, მის გონიერებას, სიმკაცრეს და სიბალისს, მამა ამყობს თავისი ქალიშვილით. მათ ერთ-ერთი სიამაღლო მოწვეუ იყო სკოლაში. ათწლიე 1914 წელს აქტიუ-ბრისული დამაშვირა და უმაღლესი განათლების მიღებაზე დაიწყო ოცნება, მაგრამ ამ ასაკში მწილა დამოუადრებლად ცხოვრების გზის არჩევა, რადგანაც ჯერ კიდევ ვერ იცავს შენი კერძის სიბოძი, ჯერ კიდევ არ გაგრძენია შორეული გზების სიმშვენიერე. ამ დროს რჩე-

ვა-დარიგება მოსილებს უნდა ჰყოთო და მათაც ასე მოეცა: „შენი ნებაა, შენლო, — თორა მამამ. როცა ქალიშვილს განზრახვა შეი-ტყო. — ეტიმობა ჩვენც მოგვწონს, კარგი არტუფლიაა.

ზეითი, სწავლამოწმებული ქალიშვილი აღმა-ათის სამედიცი-ნო ინსტიტუტის სტუდენტი გახდა. ჩაიარეს სტუდენტობის ხალისი-ანმა და მდელვარე წლებში და მათა სამშობლად აღმა-ათაში დატოვეს. სტუდენტობისას მუთაიობით, დაყვირებულბობითა და ნიჭით გა-მორჩეული. — უაზხეთის სსრ მეცნიერებათა აკადემიასთან ახლად-გახსნილ მიკრობიოლოგიის სექტორზე მიიწვიეს სამუშაოდ. ასე და-აჯა ქალიშვილი იმ გზას, რომელიც მეცნიერების მწვერვალებზე-ა-ყენ მიდიოდა.

მედიცინაში ჩაუბნდევ ადამიანს უველა მიკრობი მავნე ჰგონა. სინამდვილეში კი სასარგებლო მიკრობებიც არსებობენ. მათს და-ავალეს, გამოეკვლია ლუდის საფურაში არსებული სასარგებლო მიკრობების ზემოქმედება. ქალიშვილმა გულმოდგინედ შეისწავლა ეს საკითხი. 1958 წელს გამოჩენილი მეცნიერის, მიკრობიოლოგის, უაზხეთის სსრ მეცნიერებათა აკადემიის წევრ-კორესპონდენტის და ა. შამიის ხელმძღვანელობით დაიცვა საკანდიდატო დისერტაცია.

ახალგაზრდა მეცნიერი ქალი ჯერ ლაბორატორიას ხელმძღვანე-ლობდა, შემდეგ კი საბავშვო ჩაუდგა სექტორს. მათა იკვლევს სასარ-გებლო მიკრობების სიცოცხლის ხანგრძლივობას იმ ტალახში, რომ-ელიც რეჟიმატორში დაავადებულთა სამკურნალოდ გამოიყენება. ამ საკითხზე მუშაობამაც გამოიღო თავისი ნაყოფი. დღეი საბჭოთა მეცნიერის ი. რაბაპორტის ხელმძღვანელობით მან 1969 წელს და-იცვა სადოქტორო დისერტაცია.

ნიკიერი მეცნიერი ახლა მიკრობიოლოგიისა და ვირუსოლოგიის ინსტიტუტის დირექტორის მოადგილეა. ინსტიტუტს, რომელიც ორასზე მეტ მეცნიერ თანამშრომელს აერთიანებს, აქვს ათი დამო-რატორია. ინსტიტუტში მოღვაწეობს ოთხი მეცნიერებათა დოქტორი, ორმოცდაოთხი მეცნიერებათა კანდიდატი და ოთხმოცდაათი უმაღლესი განათლების მქონე სპეციალისტი. ინსტიტუტის კოლექტი-ვის ამოცანაა აღმოაჩინოს და გამოიყენოს სასარგებლო მიკრობთა ახალი სახეები, განსაზღვროს მათი გამოყენების სარგებლობა სავ-ხალხო მეურნეობაში. პურის, ჩაის, ლუდის, ლენისა და პირუტყვის საკვების საფურადიან სასარგებლო მიკრობების მიღებაში მცირე დავწლი რომი მიუძღვით ამ ინსტიტუტის თანამშრომლებს.

1971 წლის იანვარში მათა შიგავეა მონაწილეობდა მოსკოვში გა-მართულ საკავშირო სამეცნიერო კონფერენციაში. კონფერენციამ განიხილა სასარგებლო მიკრობების გამოყენების საკითხი ბიოლოგი-ის სფეროში. ამჟამად ინსტიტუტის კოლექტივი ატარებს კვლევით მუშაობას ამ საკითხის უფრო ღრმად შესწავლისთვის.

მათა შიგავეა მართო ნაყოფიერი მეცნიერმუშაი რომია, იგი ათო-ბით ახალგაზრდა მეცნიერის აღზრდილიცაა. დიდ იმედებს იძლე-ვინ ახალგაზრდა სპეციალისტები ამანათევა, სემბევა, ტოლმისო-ვა, რომლებსაც სამეცნიერო-კვლევით მუშაობაში მათა შიგავეა ხელ-მძღვანელობს. შიგავეა მამ მეცნიერული შრომის ავტორია. ახლანს გამოქვეყნდა მისი ვრცელი მონოგრაფია.

— წინათ, — ამბობს მეცნიერი, — მიკრობიოლოგიის სათანადო ყურადღებას არ აქცევდნენ. განჩნდა ანტიბიოტიკები, დაიწვიეს მათი ფართო გამოყენება, გამოიმჩნა მათი მიღების წყაროებიც. მეცნიე-რების ამ დარგმა შედარებით გვიან დაიწყო განვითარება ჩვენს რეს-პუბლიკაში, მაგრამ ამ მცირე დროშიც კი გაჩაქვეული შეიძენება მიღწეული.

მეცნიერის ქალი დექტივებს კითხულობს უაზხეთის უნივერსიტეტ-ში. მისი უფროსი ქალიშვილი საულე დიდის კვალს ადგია — უა-ზხეთის უნივერსიტეტის ბიოლოგიის ფაკულტეტის მეხუთე კურსის სტუდენტია, უმცროსი — ვატი პირველკლასელია.

გამართლდა მამას გუშანი, ზაქედინ აქსაკალის ქალიშვილი ცნო-ბილი მეცნიერი გახდა.

კულაიშ ბიხინბაიბაძე,
უაზხეთის ქალთა რესპუბლიკური ფურნალის „უაზხატან აიელ-დერის“ ლიტმუშაი.

ა. ხოჩიაძე

27 ივნისს ქართველმა ხალხმა სამარადისო განსასვენებელ ალაგას — შაჰმინდის პანთეონში მიაცალა თავისი დიდი თანამედროვე, საბჭოთა თეატრის გამოჩენილი მოღვაწე, ქართული საბჭოთა თეატრის ერთ-ერთი ფუძემდებელი, სახელმწიფო პრემიების ლაურეატი, სსრ კავშირის სახალხო არტისტი აკაკი ხორავა.

ვისაც ერთბელ შინც უხილავს სცენაზე ქართული თეატრის ეს ბერძუბა, გაუგონია მისი დრამატუზმით ალსავსე, ხავერდოვანი ბარიტონი, არ შეიძლება სამუდამოდ მის თაყვანისმცემელთა რიგებში არ აღმოჩენილიყო.

როგორ შეიძლება დაგვაფიქვდეს მისი ანზორი, ოტელიო, დიდი ხელმწიფე, ბერსენევი, ოდიპოსი, გიორგი სააკაძე — სახეები ამეტყველებულნი საოცარი სიმართლით, დამაჯერებლობით, ფაქიზი განცდით, გმირული შემართებითა და მღელვარებით.

აკაკი ხორავა ჩვენი სასიკადალო რეჟისორების — კოტე მარჯანიშვილისა და სანდრო აბშეთელის ღირსეული მოწაფე იყო.

დიდია ქართველი ხალხის მწუხარება, წავიდა სცენის ბრწყინვალე ოსტატი, მსახიობი, რომელმაც თეატრში მთელი ეპოქა შექმნა და წარუშლელი კვალი დატოვა თავისი უბადლო ნიჭითა და საზემსრულებლო ხელოვნებით.

სტოკუპოვსკი

1942 წლიდან მოყოლებული, სახელოვანი ქართველი მოქალაქე ნინა გაფრინდუშვილი არაგის უბნობს მსოფლიო ჩემპიონის ვაჭარვინს. უკან დარჩა ოთხი დაბალი მატჩი (სვავაჯარ ორთაბძობლან მსოფლიო პირველობების ისტორია არც იცნობს), რომლებზეც ამდენჯერ ჩინებული გამარჯვება იქნა მოპოვებული.

ზაინც რომელი გამარჯვება იყო მათგან უველაზე უფრო საპატიო? ჭერ ერთი, მსოფლიო პირველობაზე უველა მატჩის მოგება მეტისმეტად საპატიოა. ისე კი, თუ რომელიმე მათგანის გამოყოფა ვადა საჭირო, ჭვერ ზაინც რაგაში სულ ახლახან დამოაბრებულ შეხვედრას გამოყოფდით. რატომ, იეთხაბას რამდენადმე გაოცებული ჰყოფდით, კუშნინარს ხომ ადრინდელ მატჩებთან შედარებით აშუარად გააუჭოხებსა ანგარიში. დიას ეს ასეა, მაგარ მაშინ, როდესაც მსოფლიო ჩემპიონად გამოვალა „მომლოდ“ ვაჭარვინდაშვილის, მსოფლიო ჩემპიონი ებრძოდა პრეტენდენტსა და... ავადმყოფობას.

უველამ, ვინც ნინა გაფრინდუშვილის იცნობს, კარგად იცის, რომ მსოფლიო ჩემპიონი უყოველობის მშვენიერად იყო მომზადებული ფიზიკურად და ფსიქოლოგიურად მას პირდაპირი ჩაენის ნერვები ექვსო, — არაერთხელ უთქვამს მეტოქეს — ალა კუშნინის. ნინა არა თუ არსებულ არ განძობდა რაიმე დალილობას თამაშის პროცესში, არამედ პარტიის მთელ საათზე ისეთივე ნათელ პარტიებს ინარჩუნებდა, როგორც ვოქოთ, დასწავსოში. უფრო მეტიც, შეხვედრას დაშოაბრების შემდეგ ისეთი შოაბეჭოდილობა იქნებოდა, რომ მსოფლიო ჩემპიონს უყოველვარი შესვენების ვარგუშე შეეძლო ახალი პარტიის თამაში!

ამჭერად სკამე სხვანაირად იყო. უავე მეორე პარტიის წინ ნინამ უკლიო მწვავე ტიკოველი იგარნა. მეურნალობამ დიდი დრო მოიბოხტა. საჭირო ვადა მსოფლიო ჩემპიონის ჩვეული დღის რეჟიმის შეცვლა. თუ ადრე ნ. გაფრინდაშვილი უყოველიერად რამდენიმე საათს უბოზბდა მაგილის ზოგუბოუს და სცირნობას, შექმნილ პირობებში ახელი ფიზიკური დატვირთვა შეუძლებელი აღმოჩნდა. შეიცვალა კვების რეჟიმიც. უყოველივე ეს კი არ შეიძლებოდა მეტაბოლეული არ გამოშდარაყო. ეს ვანსაუთრებოტი შეიწინებოდა მატჩის მეორე ნახევარში, როდესაც პრეტენდენტმა ჭერ თავი დააღწია ვაგანდაგურებელ ანგარის (შეათე პარტიის შემდეგ მისი ორავე მწყარონელი შინ ვასანგუაჩრბოლად მოეშალა). შემდეგი კი ვანსხვავება მინიმუმამდე მიიყვანა. ისე რომ, ვაჭარვინდაშვილის ასეთ შეცდომას მატჩის დასკენი პარტიებში (განსაუთრებოტი კი ბრძოლის ენეხუთ სათაზე) თავისი ვასამართლებელი მიზეზები ჰქონდა.

რაც უთხვება ძალთა შეფარდებას ნ. გაფრინდაშვილსა და ა. კუშნინს შორის, იგარ (ანგარიშის მოუხედვად) ისეთივე დარჩა, როგორც ვოქოთ, 1945 ან 1949 წელს იყო. პრეტენდენტი მეტისმეტად შეუპოვრად იბრძოდა და უველაფერი ვააკეთა, რაც შეეძლო. ...და აი, 27 ივნისს კლდრავის გულშემატკივრებს რიგის ოფიცერთა სახლის „ოქრის დარბაზში“ უკანასკნელად მოიყარეს თავი. მსოფლიო ჩემპიონი დაფინის ვარგავინითა და ოქრის მედლით შეაქვს. ურგავინატორებს დადი მადლობა ვადაუთხადეს და ზუსტადაც ვადაცნენ.

ექვს ვარგუშა, ნინას დიდი დაზმარება გაუწწია შესანიშნავა მწყარონელმა, ვაგოჩენილმა.

ხო თეორეტიკოსმა და პრაქტიკოსმა აიკარ ვაბსლოსმა. ნინასა და ვაბსლოსის ერთობლივი შვალება ჭერ თბილისში, ხოლო შემდეგ რიგის მახლობლად მდებარე კურორტ ლილუეშუმი ფრიად ნაყოფიერი ვაგაბდა. მსოფლიო ჩემპიონი იმდენი ახალი სახეობიერ ვარიანტით „მომარავდა“, რომ, ეტყობა, რამდენიმე სეზონის ნაშინლუვა უზრუნველყოფილი.

უნდა აღინიშნოს კუშნინის უდავო შემოქმედებოტი წინხელა. წინა მატჩებში მას ხშირად არ უოწონდა მოფიქრებხასათის ვანკუთნილი დრო, ცაიტონოში ხვედებოდა. ამჭერად კი ეს საგანგებო მომზადების შედეგად მოხდა) პრეტენდენტი სწრაფად ან ენერგიულად თამაზობდა, ცაიტონოსაგან აშუარად ვანიერუნა. პრეტენდენტის მეორე აშუარა მიღწევა ვახლავო კომბინაციურ თამაში დაოსტატება.

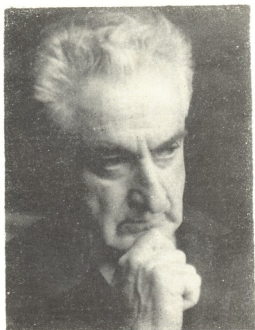
რამდენიმე შემთხვევა იყო წინა მატჩებში, როდესაც მოსოფელი მოქალაქე, ვანგერბისა და პოზიციური თამაშის ოსტატი, იბნეოდა, ამჭერად კი პრეტენდენტი არა თუ არ ვაუბრობდა კომბინაციურ თამაშს, არამედ თვით მიიწრაფოდა მისკენ, ერთი სიტკეოტი. კუშნინის უდავო პარავრის ნათელია. შემსუვევითი როდი იყო ის ამავე, რომ თვით უკლდურესი მარტის ვამსაც კი (9-10 პარატემბის დროს) პრეტენდენტმა არ დაუჭარა ფარტობის და საკუთარი ძალების რწწენა შეინარჩუნა.

მაშ ასე, ნინას მეოთხე მატჩი მსოფლიო პირველობაზე ადრინდელზე უფრო სანეტრესო იყო. რაც უფრო ძლიერია მეტოქე, გამარჯვებულ მით უფრო საპატიო.

დაისვენეს ვალშებამატჩებსა, ნინა კი მსოფლიო ოდნავ დაისვენებს და ახალ ბრძოლაში ჩაებმება. მსოფლიო ჩემპიონს ხომ არადიდებში ფაქტიურად არასოდეს საა აქვს. სეტებმებრში ქალთა სპორტაშორის ოლიმპიადა, დეკემბერში — ევროპის ქვეყნების ჩემპიონთა თასის ვაგამაშება, შემდეგ — საყოველიო ჩემპიონატის სხვადასხვა ვანდორი პირველობები, სხვადასხვა საერთაშორისო ტურნირები, მიწვევები ოკუპაციონადან, პოლანდიიდან, ინგლისიიდან... მსოფლიო ჩემპიონის ნახვა ხომ უველას სურს, და ჭვენი სწორუთავიერა მოქალაქე ნინა გაფრინდუშვილი ერთი კვერძინად მეორემ მოგუშარობს, ერთ გამარჯვებას მეორე ცალის წინეი გულშემატკივრების სასიხარულოდ და ჭვენი უკარავს სალიდებოთა!

1975 წლამდე ნინას შეუძლია შვიდიად იუოს. მაგარამ შვიდიად ვერ იქნებოან მისთან შეხვედრის მარჯვებოტი. უველა ქვეყანაში იწყარა მოთავალ პრეტენდენტთა ძებნა და შეჩარება. ერთ შეჩარებას მეორე უყოვებდა ვინ იქნება პრეტენდენტი? ვინ იცის ისეე კუშნინა? შეიძლება აღლქასნდრია? შეიძლება და შეიძლება ისეე მოხდეს, რომ სარწიწის შემდეგ ნინას წინაშე წარსდგეს ახალ-ვაჭარა ოსტატი, რომლის შესახებ ჭვერ დღეისათვის არაფერი ვიცოთ.

ბ. გამარქაელი

კვოლონ ქუთუთელაქე

წაიდა ჩვენგან თვალსაჩინო მხატვარი, დაუცხრომელი შემოქმედი, ადამიანებისადმი დიდი სიყვარულითა და სიკეთით აღსავსე კაცური კაცია, ვისაც ასე განუზომლად უყვარდა ქართული ცა და ქართული მიწა. ახოლონ ქუთათელაქეს, მწელა და ჰეშმა-ოიტად სულისშემჭრელი, რომ დაიჭრო: ჩვენს შორის აღარ არის მხატვარი, ახალ-კაზრდობის დიდი მფარველი და მეგობარი აგერ ახლა მიწედა მისი ნაბიჯების ხმა სამ-ხატვრო აკადემიის ტალანგში. ტილოზე დარჩა მოხატული კონტური, და აქა-იქ წარ-მოჩენილი მისეული ნოუიერი ფერები... იმ დაუმთავრებელ სურათს აღუბეჭდავს მხატვ-რის უცანასკნელი აღმაფრენის ცვალიც. ნა-ხევარი სადუენე შემოქმედებითი თრთოლ-

ნოს ქაქუა

ვით ძვერდა მისი მბურვალე, ადამიანები-
საღმი სივცარულით აღსავსე გული. შემოქ-
მენი იმტონაც არიან ჩრეული, რომ ტი-
ლოზე რჩება ამქვენიური ტკივილისა და
სიხარულის განცდა რაც აღუქვამთ, აღუნეს-
ხავთ, რისი თქმაც სწაღდათ ნიჭიერად, ღი-
დნი მხატვრული სიმართლითა და თავგანწრ-
ვით.

სინუშეს დაუსადგურებია მის სახლოს-
როში. ეს ცრემლიანი დუმილი წუთით
იღვენოება, როცა თეთრ ცხენზე ამხედრე-
ბული თამარ შეუე ამაყად აზიდული, თითქოს
უთავბრძვი ნათელით მოსილი მიუძღვება
თავის ძლევაშოსლ მხედრონს — მტყვე-
ლი პლასტიკა, მსუეე ფერები, მონუმენტუ-
რი კომპოზიცია. სურათი დაწერილია იმ ში-
ნაგანი გზნებითა და შთავგონებით, რაც ეს-
დენ დამახასიათებელია მისი შემოქმედებ-
ისთვის.

განსოვთ „ამასონის უღელტეხილი“ ო-
თიქონს მითდან დაქანებული ზავიკით. თე-
დაღმართში ეშვებთან ცხენოსნები, კუსტად
შეკრული, საედროთ გამზადებული სახეებო,

მირელი

უღელტეხილის კრება გურიაში

მარგონიძე

ომარ მეფის ლაშქრობა

აქავებული ცხენები. განუზომელი ძალ-
იგრძნობა თვითელ მებედარში. თითქოს
გესმით ფლოკების თქარათქერი. ექსარე-
სია. რიტში: უველა სურათში წინა პლანზეა
წამოწეული აღმიაწები, რომლებიც გაჰიორ-
ჩევიან მკაფიო შიხავანი დახსიათებით.
გმარული პათოსით არის სავსე სურათები,
რომლებიც მიძღვნილია ისტორიულ-არეო-
ლოგიური თემებისადმი. აპოლონ ქუთათე-
ლარის მემკვიდრეობაში ბატალური ფანჯა
ემყარება რეალისტურ საზომს, ის განაპირო-
ბებს მისი წერის ნათელ. მკაფიო მანერას.
მისი დიდი ნიჭი გამოჩნდა კომპოზიციურ მო-
ნუმენტურობისა და სილიადის გადმოცემის
დარს.

სახლოსნოში დუმილი სუფევს, მაგრამ
მომწუსხველი ტკივილის განცდას თითქოს
მალამოდ ედება აფსის ღმილი, მხატვრის
ფუნჯს რომ წარმოუსახავს ამ პორტრეტებ-
ში, ეტაულებში: „შემოდგომა“ „მირელი“
„რთველი“, „ალახტაციაში“ და სხვ. როგორ
უფარდა აპოლონს ქუთათელის სპარტოვე-
ლო, რამდენი ფერა, უპოვნია მის ადლის,
რომ მერე ზოტბა ეთქა მისი მაღალი ცის,
მისი ღონიერი, ქედმოუხრელი მეზობლებს,
მეგობრებს, უცხოებისა და ნაცნობების,
როცა ჩერდებიო და ათვალიერებთ ადრეუ-
ლი პერიოდის ნამუშევრებს, სადაც ახვ იგ-
რძნობა მისი ფაქიზი სულიერი საყვარო
ა: შეიძლება არ მოვიგონო მხატვრის სი-
კაბუდე... რა მალე გაიზიზა წლებმა, თით-
ქოს გუშინ იყო მოზღვავებული ენერგია,
ფარწერის სიყვარული მოსვენებას არ აძ-
ლევდა თბილისის სამხატვრო აკადემიის
სტუდენტს, ხატავდა ისე ხალასი განცდით,
ფუნჯის მონასმაც ისეთი ღონიერი ჰქონდა
და ისეთი სიჭიკტიტ გარწმუნებათ მის მი-
ერ შექმნილი ნახატის რეალობაში, რომ სუ-
რათის უოკლავარ პირობითობას გავიწყებ-
დათ, სრულიად კაბუცი მონაწილეობს სხვა-
დასხვა გამოყენებში, გრაფიკულად ასურ-
თებს წიგნებს, ბავშვებისათვის თითქო ფურ-

კეზუკი

საქიოთა ზელოსუფლებსათვის

უკრაინის ქრება

რული ეკრამიის ქარხანა, საწვავლო საწარ-
მოო წამოყვება. არქიტექტურის, სახვითი
და დეკორატიული ხელოვნების ექსპერიმენ-
ტალური საპროექტო ბიურო. უველფერი
ეს თანამედროვე არქიტექტული სწავლების
შესანიშნავი ნიმუშია...

შეზინდებისას სახელოსნოში ჩადილნი
იღვიძებენ. მოღებრს მიყრდნობია ტილო,
ჭერ კიდევ შეუმზარი საღებავებით მიაჭე-
დარა მხატვრის უცანასკნელი ამოსუნთქვა.
ჯულის თროფლვა. უკვდავება შემოქმედისა
წარმოჩენილ, კმრომელი კაცის დაყოფი-
ბულ ხელებში, გოგონს სიკეთით სახე
თვალეში, თამარ დეფოფლის საპაუტო, იმ
მაღალ კოშკებსა თუ შიბების ქარაფებზე
მზის შუქი რომ სეფით დაფერილა აქ მხატ-
ვრის სამყაროა, რომელსაც სიკვდილის მახ-
ერელი ხელს ვერასოდეს ვერ შეეხება.

ნანა ჯაფარიძე

ცლებზე კმინს იღვამლ, ფერადოვან სამე-
როს, ასრულებს რთულ სახელმწიფო შემოქ-
მედებით დაკეითებს ჩრდილოეთ კავკასიის
ხალხთა გვირგვინ ბრძოლის თემებზე, ბე-
რი ეს სურათი შეიძინეს სხვადასხვა მუზეუ-
მებმა.

1959 წლიდან ააოლინ ქუთათელადე თბი-
ლისის სამხატვრო აკადემიის რექტორია, ხა-
დაც სრულყოფილად გამოიწა მისი ხალა-
ხი ნიჭი, ორგანიზატორული უნარი: რამდენ-
ნი სიყვარული, სიბოძ, ზრუნვა ახსოვთ მის-
გან ახლგაზრდა მხატვრებს, სტუდენტებს,
მის მოწაფეებს, სიკეთეს უნაწილებდა უვე-
რის დაფსფუტსედა აკადემიაში ქაბუქური
ტუნებით აქ სერსონალური გამოფენა, იქ
სამუშაოზე განაწილება, სტუმრების მიღება,
სტუდენტის სტიპენდია, რამდენი ერთი ჩა-
მივთვლოთ, ასიახ საზრუნვეი ქჷონდა და
ააიაივებს დაუზარებლად, გულდაგულ აკე-
თებდა. მისი ხელმძღვანელობით შეიქმნა
აკადემიის კვლევებში ბევრი განყოფილება,
აღიზარდა ახალი პროფესიის ბევრი მხატვ-
არი, ჩამოყალიბდა დეკორატიულ-გამოყენე-
ბითი განყოფილებები, აქვე შეიქმნა მხატვ-

შემოდგომა

თამარ მეფის ნადირობა

ახტუვალა — ადგილს — ანაბეგბეგლიძე

თავად თავთავად

პირველი როლი, რომელიც მან დიდ სცენაზე თამაშა, ეს იყო მანა — 6. პრემიის პიესაში — კრემლის ურანდები. ხშირად უბრუნდება ამ მოგონებას: როლების განაწილებისას მანა როლზე დაუნიშნავთ ჩვენი დიდი მსახიობი ვერიკ ანდაფაჩიძე. მოულოდნელად თვრიკი ანდაფაჩიძე ავად განხდარა და ვერაძის ფელმდგენებლობას მანას როლი ახალგაზრდა მსახიობისთვის, ვერიკი კიდევ თავადრალერი ინსტრუქტორის სტუდენტ თამარ თეთრაძისთვის მიწოდება.

ზაქარია, მანას მამას, თამაშობდა რესპუბლიკის სახალხო არტისტი შალვა დამბაშიძე. პიესაში იყო ასეთი სცენა: მანა კალთაში უჯდება მამას და ეუბნება: შენ სულ სისულალებს ლაპარაკობ, მანგიო! საერთოდ მიკრძალეული თავმებალი, უთქმელი ქალიშვილი მითად დაბნეულა. ვერაფრით ვერ მიუმართავ დიდი მსახიობისათვის, შენობით! რეჟისორი ვახტანგ ხალვაშვილი ადვალდაულო, შალვას გასიყვინძო და რეჟისორი დაუმშობლდა: ვუ ვერინა, ჩემო ვახტანგ ნიჭიერი ვერინა! სპექტაკლზე დემოტოვია თამაშებს, ემატოს ჩვენი თეატრის ასეთი ახალგაზრდობით.

პრემიან... მოლოცვის ბოლო არ უჩინდა თამარ თეთრაძემ — მანში გაბარდვა ამ გამარჯვებაში დიდი წვლილი შეიტანეს სცენის, დიდმა ოსტატებმა შალვა დამბაშიძემ და სერგო ზაქარიაძემ.

სერგო ზაქარიაძე მანში სულ თავად-სიტო მარტოხიდა სცენაზე. ვერინობი მის ძალას, მის დიდ ოსტატობას და კეთილგანწყობას პარტნიორზე საერთოდ ბეჭდის დამოკიდებელი და მე ეს პირველი სპექტაკლადღებ ვიგრძენი... — სცენიდან იღონენეს თამარი. განსაკუთრებული სიითითი ვერინობი და დიდებული შალვა დამბაშიძე ახალგაზრდა მსახიობის. იმდენად შესამჩვევლი ყოფილა ეს სიითი, რომ თეატრის ექვლის გაზრეში ასეთი მეგობრობი შარ-ვი მიუთავსებიათ: შალვა დამბაშიძე ერთ ხელში თამარს ქალიშვილი ნანათი და მეორეში თამარის.

ფურცლად თამარის აღბობ... ეს ბიანკა, თავისი მოჩვენებითი სათნოებისა და უბიროებითი (შექსპირის „ჰორევილი ცოლის მოჩვენება“), ეს სვეტლანა (ქიანურელისა და ასათიანის „1917 წელი“), ეს შუბეთალა (ლ. კოთხის „დავით აღმაშენებელი“), აი, აქვე კი მსახიობი გიორგი გაგნიშვილის ლეკვი „თამარს — შუბეთალას“, რამდენი სიითი, ადვტუება მსახიობისა, კოლეცისა და ამბანაგის მიმართ.

ეს კი სამეშვილი, ცხოვრების უკუღმართობისაგან გაუბედურებული, სასიკვდილოდ განწირული ქალი დარეკოა („სინიშვილის გურია“). ამ სპექტაკლში თამარ თეთრაძე მავურებლის წინაშე წარსდგა, როგორც დამოკიდებლობისათვის შებრძოლი, სულით ძლიერი ქალი.

ხელში პატარა ბარათი მხედება: „თქვენ დღეს უფრო მწვავე ხართ, ვიდრე ყოველი მგონდება, რომ თამარის ყოველითვის უყვარდა მწვავე ფერი.

— პატივით ვუწავთ თამარ, ისე ძლიერ გიყვარო მწვავე ფერი?

— ძალიან. რამ გაგახსენა?

— აი, ამ ბარათმა...

იციის... — ეს ბარათი უნივერსიტეტში, „ბარათ-ანი კერის“ გარეუვისას გამოიგზავნეს დარბაზიდან.

მიზელი მრეკლმშობლის „ბარათანი კერის“ დღემდე მარტინიშვილის სახელობის თეატრის საცამო სპექტაკლი და დიდი გამარჯვება იყო ამ გამარჯვებაში იუ თათის წვლილი შეიტანა თამარ თეთრაძემ. — მარცხი ნარდელის რილით. აი სურათი: — მანის სიმულებლის რისხიად აუთითა ნატო ხარატიანი, თეალები. თამარ უბოუქვლილ დაპირებული ქმრისა და უბოროდ დაუბუღელი შვილის ბედზე მტრობა ქალი ქვს არ უბრუნეს უბედურების, მან იცის, რომ მისი „მომბა სიყვარული დაუბრუნეს მის ქმრისა და შვილს“, ამიტომაც მომბაში პოლიტიკის შეცდამა და ბედნიერება. მისი უბოროდ ფარდება და ომთან უსინთოლოდ დაბრუნებული ქმრის ხედება სიყვარულით გიცდინო.

რო შრომის გმირი ქალი, ყველასაგან მატყვეციული და დაფასებული.

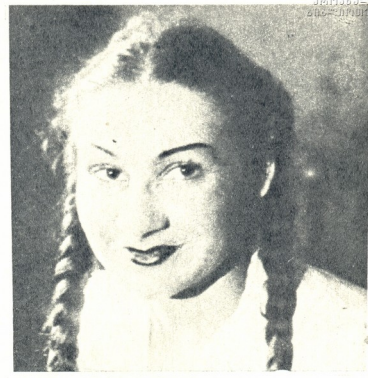
სულ ორჯერ თამაშა თამარ თეთრაძემ ვ. კანდელაკის პიესა „მია წყნეთელში“, მაგრამ როლზე ბევრი იმუშავა და სხვა შემორღებლებისაგან განსხვავებული, დამოუკიდებელი სხვე შექმნა. თეთრაძის მანა იყო გმირული სულით ანთებული, სამსროლოზე უბნობი შევარდული, უსამართლობის წინააღმდეგ ამხედრებული ქალი, ამ როლის სიყვარულით, თამარმა თავის ქალიშვილს მანა დაარტყა.

გვიდა საგანებდებ აღწინისთი ა. კაკაბიძის პიესა „ალბი“, რომელშიც თამარ თეთრაძე ფუტუქს როლს თამაშობდა. მანამდე თ. თეთრაძემ თავი გამოავლინა როგორც ნიჭიერმა დრამატულმა მსახიობმა, ახლა კი მას მოუხდა ყველთოლოცარად განსხვავებული სასიითის შექმნა, ხასიათი მეწინაურე ჭაობში ჩავლული ქალისა, რომლის ინტერესები მოღერ მანბა-დახურვას ვერ სცილებდა. და აი, ამ მსახიობი დღედა სიმწლევი წინაშე მას უწედა დავიწვა საკუთარი ბუნება, სცენაზე შექმნილი სახეები და სულ სხვა ბუნებაში გარდასახული წამდარტო მავურებლების წინაშე, როგორ ფიქრობო, შესძლო?! დიხამ გაიმარჯვა და ამ გამარჯვებაში სცენის დიდი ოსტატი აკაკი კვიციანიანი დაეხმარა, რომელმაც მეტობრულად ურჩია: „თამარ, ექნაცვალე, დასცინე ფუტუქს. გაანახსარე და აი, ნახავ, თუ არ გამოიგვი სახასიობო ქალი“. მართლაც, თ. თეთრაძის მიერ შექმნილ გმირთა გალერეაში ფუტუქ, აქტივობი შექრულების ოსტატობით, საუკეთესოთა შორის სადგებოქარა.

ვფიქრობთ, სწორად ნავთ ხარავდელმა და ფუტუქს მისცეს სიმბოლი თამარ თეთრაძეს, რომ წყვალა თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ფილოლოგიის ფაკულტეტზე განაგრძო მას უფროდა ჩანსწილითა გმირთა მინაგან სიღრმეებს. გამხედრებულიყო სულით, ახალბედაყოფი ცოდნით.

„რატომ რაბინოვსკაია“ — აჩიკაბ

ნატო — „ხარაბანთ კერა“

ბაჩაყა — „კორნელი კოსტოპოლიძე“

ვათაყლიერებ მსახიობის მიერ შესრულებული როლების სიას და შეზადება კითხვა:

— რა აზრის ბრძანდებით დუბლიორების შესახებ?

— მე წილად მხედა ბედნიერება— შემოქმედებითი მუშაობის დასაწყისშივე, სცენაზე ისეთი დიდი კოორდევები შემეცვალა, როგორებიც არიან ვერიკო ანგაფრიძე, სესილია თაყაიშვილი, როგორც იყო თამარ ჭავჭავაძე... ისიც მაშინ, როცა თითოეული თავისი ოსტატობის მწვერვალზე იმყოფებოდა, და იცით, რას ვფიქრობ? პირველად ეს აღუბოდა ინსტიტუტორს, შემდეგ კი უკვე აუცილებელ პირობად დავიხსებე; არასოდეს, არ მიმებაძნა მათთვის და რამდენადაც ჩემს შესაძლებლობას შევფიქრებოდა, სრულიად განსხვავებული სახე შემექმნა. ეს ახლა ანბანური ჭეშმარიტებაა, მაგრამ იმ პერიოდში დიდი მსახიობების თანაშითი დატყვევებული ზოგიერთი მაყურებელიც კი სცოდავდა და მათი მიზაძეა დადებითად მიიჩნდა.

ჩემი აზრით, დიდი შეცდომაა, როდესაც ფიქრობენ, დიდ მსახიობთა დუბლიორობა თორუნავს და ჩრდილავს ახალგაზრდა მსახიობთს, თუ ახალგაზრდა მსახიობთ შემოქმედებითად მოუღებია ჩასაითის გახსნის საკითხს, თავისებურ შტრიხებსა და ნიუანსებს შეიგანს სახის ჩამოყალიბებაში, ეს მისთვის დიდი თეატრალური სკოლა იქნება. ვფიქრობ, დუბლიორული სისუბილის სწორად გამოყენებას უდიდესი მნიშვნელობა აქვს თეატრის, როგორც ციხვხალი ორგანიზმის, ხანგრძლივობისათვის...

რესპუბლიკის დამსახურებულ არისტოს თამარ თორაძეს საქართველოს ყველა კუთხეში იცნობენ. იგი ბევრს მოგზაურობს, სწავლობს საღმისაგან, გამოდის ესტრადაზე.

ქართველი მაყურებელი აფასებს ნიჭიერ შემოქმედს.

გაფოს ქაბთუნი ჩაი

ზაფხულის თაკარა მზის გულზე კალიბი-
ვით შესვლიან ჩაის ბუჩქებს ქილის ქუღა-
ნი ქალიშვილები. ფარდულში „მწვანე ოქ-
როს“ მთები დგას. გარეთ, სასწორთან,
ჩიგში დგანან ჩაის ფოთლით სავსე გოლარები.
მძლოლმა გურამ სალიამ სატვირთო მანქანა
ფარდულის კართან მიაყენა. საყვირი ააჭუ-
ჭუნა. ქალიშვილებმა კრფას თავი ანებეს,
კალათები ფარდულში სასწორთან დააწყვეს
და ჩრდილის შეფარვს თავი, გაოფლილი სა-
ხე შეიმშრალეს, მერე ჩაის მწკრივებს გაზი-
დეს და სიცილით გასმახეს:

— გულნარა, გულნარა, გეუოფა, დია
კრეფა. გამოდი, ავეიწონ ჩი.

გულნარამ თავი ასწია, გოგოებს გაუღიმა
და ისევ ეღვისებურად აამოძრავა ხელები.
ახლა მძლოლი აუვირდა:

— გულნარა, გამოდი, გოგო, თორემ დაქ-
ჩებმა ფოთოლი.

ახლა კი დაფაცურდა ქალიშვილი, მწკრი-
ვი სიბიბილით გამოიარა, სავსე კალათა სას-
წორთან დაადგო, მერე ფარდულში შეირ-

ბინა, ფანქარი მოიმარტვა და დაიწყო აწო-
ნა. კოლმეურნეობის აგრონომმა რეზო შო-
ნიამ ჩაის ფოთლის ხარისხი შეამოწმა, ნახე-
ლავი შეუქო ქალიშვილებს. გულნარამ მოქ-
რიფილი ფოთლის რაოდენობა შეაჭამა და
საუვედურებით აავსო თანატოლი, თუცა
სასაუვედურო არაფერი ჰქონდათ, შუადღე-
მდე თითოეულ ქალიშვილს 40-50 კილოგრამ-
ში ჩი მოეკრიფა. გულნარა მაინც არ იყო
კმაყოფილი:

— თუ ასე ვკრიფთ, გარდამაველ დროს
ნამდვილად წაგვართმევენ!

ყოველ წელს ასე აფრთხილებს გულნარა
სახოცია წაღმურნეობის რაიონის პირველი მთი-
ის კოლმეურნეობის კომპაგზორულ-ახალ-
გაზრდული რგოლის წევრებს, რომელია ხელ-
მძღვანელი თვით გულნარაა, გასაფრთხილე-
ბელი არაფერი სჭირთ ქალიშვილებს, ხუთი
წლია მათ ხელშია საქართველოს ალკეცინ-
ტრალური კომიტეტისა და სოფლის მეურ-
ნეობის სამინისტროს გარდამავალი დროშა.
წელსაც თავს არ იზოგავენ ახალგაზრდები,
რომ ბს დროსა შეინარჩუნონ.

როგორც თავის რაიონში, ისე რესპუბლი-
კაში კარგა ხანია გაითქვა სახელი გულნარამ.

რვა კლასი დაამთავრა თუ არა, გოგონა
კოლმეურნეობაში მივიდა და 0,4 ჰექტარი
ჩაის ნაყვითი მიიზომა. დედ-მამით ობოლი,
იგი მოწინავე მერაიებმა ნაღია და მარგა-
ლიტა კალანდებმა შვილივით შეიყვარეს.
გულწრფელად უზიარებდნენ თავიანთ გა-
მოცდილობებს. ქალიშვილი შესანიშნავი მო-
წავე აღმოჩნდა, გათენებამდე გარბოდა ნაყ-
ვეთში და შინ დაბით ბრუნდებოდა და ისე
გაიწაფა ხელი, რომ სულ მალე მასწავლებ-
ლებს გაუწერო. მალე რგოლიც ჩააბარეს.
— ის, რაც გუშინ წარმატებულ ითვისებოდა,
დღეს განვლილი ეტაპიაო, — ეუბნებოდა
იგი რგოლის წევრებს და ახალი ძალითა და
ენერჯით ეძიებოდა საქმეს.

1969 წელს რგოლმა კომუნისტური შრო-
მის დამკვირვლის საპატიო წოდებისათვის და-
იწყო პატივითა. 2,5 ჰექტარზე, 20 ტონა ჩაის
ნაყვალად, 25 ტონა მოკრეფის და კოფის-

ტური შრომის დამკვერლის საბატიო წოდებას მოაპოვეს. იმავე წელს გულნარა სსრ კავშირის სახალხო ნეურნეობის მიღწევითა გამოფენის ოქროს მედალით დაიწოდოდა.

წარმატებებმა თავბურ რაღი დახვია კალიშვილს, იგი ახლა მეტი პასუხისმგებლობით მოვიდა საქმეს და... როცა კომპლექტრეობის საერთო კრებაზე გამგეობის თავმჯდომარე, სოციალისტური შრომის გირი ანდრო კანტურია ახალი მეცხრე ზუფუნდილის გეგმებს სახავდა და სოციალისტური შეჭირების გაშლისათვის მოუწოდებდა კომპლექტრეობებს, გულნარა ტრიაზუნაზე ავიდა და განაცხადა: ჩემი რგოლი გეგმით გათვალისწინებული 80 ტონა ჩაის ფოთლის ნაცვლად, 1971 წელს 45 ტონა ჩაის ფოთლს მოკრებს. შეჭირბებაში ვიწვევთ მეორე ბრიგადის მეორე რგოლს.

„ნეტავი რისი იმედი აქვს ამ სიფრიფანს? — გაუვირდა მერგოლური შახი აბულაძეს, მაგრამ ცოტა არ იყოს გულში შიშით შეეძახა, მართლა არ მაჯობოს ამ გოგოს.

ჩაის ბუჩქი სათუთია და ბავშვივით ითხოვს მოვლას. ეს შენაწინააღმდეგე გულნარამ, რგოლის ყველა წევრი თავს დასტრიალებდა პლანტაციას, დროულად გასხლეს ბუჩქები და გაფხვიერეს მიწა, დროზე შეიტანეს სასუქი. ამასობაში დადგა მაისი, აბიზინდა ჩაი, ქალიშვილები მშენ ასწრებდნენ ადგომას. პირადად გულნარამ 0,88 ჰექტარზე 4.100 კილოგრამის ნაცვლად 6.500 კილოგრამი ჩაი მოკრიფა, რგოლმა კი 45 ტონის ნაცვლად 49 ტონა ჩაის ფოთლი ჩააბარა სახელმწიფოს. შეჭირბებაშიც გაიმარჯვეს და მეცხრე ზუფუნდილის პირველ წელსაც გამარჯვებით შეხვდნენ ქალიშვილები. სიხარულს ვერ ფარავდნენ ისინი, მაგრამ ყველაზე დიდი სიხარული მაშინ განიცადა გულნარა საბაკიამ, როცა მიიღო დებეზა, რომლითაც მოაპრობის უმაღლესი ჩილოღს — ლენინის ორდენს უღოსცადნენ.

მიმდინარე წელს ქალიშვილებმა მესამე რგოლი გამოიწვიეს შეჭირბებაში. მუხლნახურელი ტრიალბენე პლანტაციებში, რადგან ვარაუდობენ — 40 ტონის ნაცვლად 50 ტონა ჩაის ფოთლი მოკრიფონ.

...ცხელა, მაგრამ ქალიშვილების თითები ჩვეულებრივი სიძარდიო არჩვენდნენ დღეებს, თვალის დასაშაბებში იგება კალათები.

- სამოცი, ოთხმოცი, ოთხმოცდაათი, — გაისმის სახეგარეწიებული გულნარას ხმა.
- შენ რამდენი მოკრიფე? — ეკითხება გულნარას გული უბრია.
- ას ათი კილოგრამი, — ამბობს გულნარა და მწკრევებისაკენ გარბის, თან ცისკენ უუბრება და გულში ნატრობს: ნეტავ მზემ ცოტა ხანს კიდევ მომიცადოსო.

დღე წელა იწურება. ჭერ ჩრდილები ვაწევა პლანტაციებში. მეტი ბინი წამოგებარება ბუჩქებს, მან წასვლაზე კი ჭერ აჩაუნდ ფიქრობს. პლანტაციის გადახლა უსტვენენ შუშვები. ნიავს კი მოაქვს საამო მელდობები — ხმაწუნებობი მდერჩან გამარჯვებულნი.

ოლია დალიანი

მეცხრე რგოლი

„შეჯავრებული“ „მეცხრე“ სუბიექტი

ტუბიულა დღეში რამდენჯერმე ოცლის ფერს... დილით კამკამას მღერ რუბი ფერი გადაკრავს, შუადღისას თანდათან მუქდება, საღამოს კი, მზე რომ გადაიწვერება, ტალღებს ვარდისფრად შეიფერავს, დინებით დალილს თითქოს სახე შეეფუფალო.

მისი მდინარის ფერისცვლებებს მისი სხივების მტკობრებნი მოკლედ განმარტავენ — ქვანახშირი ირეცხებაო — ტუბიულის სახადღობების ქვანახშირი, ტუბიულში, მდინარის

ხეობაში გაშენებულ სამაირუსთან ქდაქში, უველავების მემუხტეთა ცხოვრების წესი განაგებს.

მე-100, მე-200, მე-300 მორიზონტი! — ასე განსაზღვრავენ აქ მიწის სიღრმეში ვეცაკური შრომის აღმართა საშუაო ადვალსაშუფულს, უროთლებსა მუხახტის პროფესიონა, დაშლულთ, ქანცამწუვეტელი და ზიჯათიანი. მენახტს მტკიცე ნებისყოფა, მაგარი მელავი და გული სჭირდება. წიაღისეულ

ქანეთმა ბილილი ოდიოგან ვაჟკაცთა საქმედ მიიწოდო, მაგრამ ერთხანს ქილისა და ვაჟკაცის საქმეს შორის ზღვარი წინადადო იყო და მომეტებულად პრადებოდა ქვანახშირის მრეწველობას, შახტს კი — მუშაველი. მისინ კომპაგნიული სასურებო შახტში სასუშვად ჩაეშვენ მენახტის კომბინაოში გამოწყობილი ტუბოვული ქალშვილები: მარო დვინფუდ, ნონა ბუხნაშვილი, თამარ ლანჩავა და პაპა ახესაძე. ისინი შახტს ქვედა ჰორიზონტებზე უსურებდნენ მხარს ვაჟკაცებს. „პაპი იჭრითი“ ტვირთადდენ ვაგონებს და გამადიდრებელი ფაბრიკისაკენ ავჯავინდენ.

— ძნელია? — ეკითხებოდნენ ქალიშვილებს. — არა, ომზე ძნელი არ არისო, — პასუხობდა პაპა ახესაძე. პაპამ ბუთი წელი დაჰყო ქვედა ჰორიზონტებზე, მწკრიველუბის გვერდით. როცა ცხოვრება კალაპოტში ჩადგა, ქალშემ შახტი მოატოვებს და საქალო საქმეს მოკიდებს ხელი; მაგრამ ვისაც ერთხელ მიიწე ვანუდია დიდი ხინდის დაძლევიტ გამოწვეული სისხარული და კმაყოფილება, ხელიდან დასხტომია ფთირაკს და დაუძლევა ბიფათი, ვინც ავსებულა სკუთარი თავის რწმენით, ის შახტს ვეღარ შელევია. ასე ვერ შეეღია შახტს პაპა ახესაძეც, იგი დედის კვალს გაჰყვა— პაპის დედა კატო ახესაძე ერთ-ერთი პირველი მუშახტე იყო საქარაველოში. ვეტერან მუშახტეთა ხტუნდოდან დედის ხატება უყოფელდუ აღურიონი მურეთი მიაცილებდა ქალიშვილს სხვადასხვა ჰორიზონტის დასაძლევად. შვილი ახაუობდა დედიტ და მისი მაგალითით შრომობდა.

მუშახტის პროფესია ტუბოლში მემკვიდრეობით გადადის თაობიდან თაობაზე, მაიდან — შვილზე. ვეტერანმა მუშახტემ ალექსანდრე ჩაფიქმ შვილები: ლევანი, ზონდო და გიორგი დასტოვა ვახტზე. გამოცდილ მუშახტეს სერგო სოფროამაძის ვაჟიშვილები — გიორგი და ლევანი უღაგანს გვერდში. შრომაში ტოლს არ უდებენ ერთმანეთს ძმები სერგო, მიხეილ და ბიჭიკო ბოჭორაშვილები; გიორგი, გიგლა და ზურაბ ბოჭორაშვილები. ადვილი არ არის თავი გამოიჩინოს ქალმა ისეთი მთავაცების გვერდით, როგორიცაა ძველი მუშახტე მამანტი ლანჩავა; სტალინის სახელობის შახტის პირველი უბნის ბრივადირი, ლენინის ორდენისანი ლეო კიკიკაძე, რომელიც ბუთი დღის ნორმას ორ დღეში ასრულებს; სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს დეპუტატი, შრომის წითელი დროშის ორდენისანი ნოდარ ქულიყაძე და მრავალი სხვა, მაგრამ სწორედაც კარგი ვაჟკაცების გვერდით უფრო ცხადი ვაგდა პაპის კარგი ქალომა.

— საიმიდო ქალია, მის ნამუშევარს შვიოწყმა არ სჭირდება, — ამბობენ მასზე მუშახტეები. ამის დასტურია საქალო საბჭოს დეპუტატის პაპა ახესაძის მკერდზე მოკაფუე შრომის წითელი დროშის ორდენიც.

როცა დასავლეთის შახტი ახალ, მე-800 ჰორიზონტზე ვაგადა, თავდადებული შრო-

მისათვის შახტის კოლექტივმა სამუდამოდ დაიხსურთა საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტის, სსრკ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა და მინისტრთა საბჭოს ვარდავადი დროშა. ამ მაღალი ჯილდოს მოპოვებამა პაპის წვლილიც არის, მის ხელში გადაის სტალინის სახელობის შახტში მონგრეული ქვანახშირი. პაპა ქვანახშირის სინეს იღებს და პროდუქციის ხარისხს განსაზღვრავს ზუსტად, შეუმცდარად: უტუარია მისი შახტში მუშაობის

მსწლის გამოცდილება; მან კარგად იცის კაჟური საქმე და ადამიანები, თაობები, მუშახტეთა ოჩახები და მუშახტეები. ისინი ბევრი რაშით გვჯანს ერთმანეთს: ხასიათით, შრომის სუყარულით, გამბედაობით და დიმილით, მიწის სიარმიდან ამოსული მუშახტის მუდარებელი დიმილით. ამ დიმილით უველასაგან გამარჯვებულ გამოძიდრებელი ფაბრიკის მემანქანე ლია ჭოხაძის და ახალგაზრდა სპეცილისტს ინესა რომანოვსკიანს, ინეინერი ქალიშვილი ინესა ლენინის სახე-

ლია ჭოხაძე

ინესა რომანოვსკია

საქართველოს
საბჭოთა
საზოგადოებრივი
საბჭო

ლენინის სახელობის შახტის
სახავშო ბაღის აღსაწარღებები

ლომის შახტის ცვლის უფროსად მუშაობს, სახატოო საქმე აკისრია. იგი მე-200, მე-800 მორიზონტებზე შრომის ნორმალური პირობების შენარჩუნებას უდგას გუშავად, შრომის უსაფრთხოებას იცავს. მისი ფიზიკური მეთვალყურეობა ათობით მუშახტის ქანდაკელობასა და სიცოცხლეს სჭირდება. იგი ბავრის სისუფთავეს ამოწმებს, მაგნ ვაჭების დეკრავების შესაძლებლობას გამოიკვსავს.

შრომის ნორმალური პირობები და მუშახტეთა მუყაითობა წარმატებების საწინდარია. შარშან ტყიბულელმა მუშახტებმა გაყოლებით მეტი ქვანახშირი მისცეს მრეწველობას. კიდრე გეგმით იყო გათვალისწინებული.

ტყიბულელ მუშახტეებს დაევენებისთვისაც კარგი პირობები აქვთ შექმნილი. ქალაქცხრაჭვარას ქველიდან გადმოჰურების რუსთაველის სახელობის პლატოზე აგებული პროფლაქტორიუმი — მუშახტეთა სავანე აქ მუშახტეებსა ოჯახებით ადიან ხოლმე ისვენებენ, პროფლაქტორ მურანალომას ოტარებენ, დეკარგულ ინერგის აღიგებენ, მუშახტეთა ურავლეობას აქტორე დაევენებას ამკობინებს ტყიბულის ირგვლე მთის ფერდობზე

ბებზე შეფენილ სოფლებში: ორპირში, საწირეში, ზრესილში, ძირგვანში, სოჩხეთში. აქ მათ მამაპაპური კერა ეგუღვით. საკარმიღამო ნაკვეთში ვაჟს ახარებენ, ხეხელს აწენებენ, მუხოსტეობასა და მებაღეობას მისდევენ.

შიმდინარე ზუფნელდში ტყიბულელი მუშახტებისათვის აშენდება სანატორიუმი წყალტუბოში, დასასვენებელი სახლი — აუზანოში, პანსიონატი — ბაჟურაწიში. მუშახტეთა ბავშვებისათვის არის გაწუფილი 2000 ადგილიანი პიონერთა ბანაკი კობულეთში.

ტყიბული ის არ არის, რაც ამ ოცი-ოცდაათი წლის წინათ იყო. ტყიბულშია ჩაის ორი ფაბრიკა, საკავშირო მწიწვნელობის გელათის ტრანსფორმატორების ქარხანა, კურსების გარანიტის ქვის დამამუშავებელი, ავუსრის, ზილენარგვანისა და ღვინის ქარხნები, შახტების დამზარე საომრტყო უზანი, ელექტრო-მექანიკური სახელოსნო, ქვანახშირის გამამდიდრებელი ფაბრიკა, ოტატორი, ორი სტადიონი, საცურაო აუზი, პიონერთა და მოსწავლეთა სასახლე, 7 ზოგადგანმანათლებლო და 8 მუშახალგაზრდობის სასუალო

სკოლა, საქართველოს პოლიტექნიკური ინსტიტუტის ტყიბულის ფილიალი.

ტყიბული ბარანოვშია. წლეულის ჩაბარდება სპორტის სასახლე, პურის ქარხანა, საბავირო გზა, რომელიც ქალაქს მუშახტეთა პროფილაქტორიუმთან დააკავშირებს. ქალაქის ცენტრში გაკეთდება საბავშვო მოედანი. დაწუებულია მშ-ბინაინი საცოვარბელო სახლის მშენებლობა. ორგანიკიძის სახელობის შახტის ტერიტორიაზე შენდება სკოლა 880 მოსწავლისათვის. ახალ ზუფნელდში კიდევ უფრო გაიზარდება ქალაქი. სამივე შახტში გათვალისწინებულია საყოფაცხოვრებო მომსახურების კომპინატის მშენებლობა.

...წლით-წლითით იზრდება ქალაქი ტყიბული, იზრდება მუშახტეთა ერთუზაწიში... და ამიტომ რესპუბლიკის მრეწველობას, რუსთავის მეტალურგიულ ქარხანას არ უკდება საარსებო „ბუური“, ამიტომ არ მოიკრდება „შვიი ოქროს“ ხეობის მაწის სიღრმეში საბუშოო დღე, არც ფერდობა მდინარე ტყიბულან ფერსივლებმა.

წაუპოთხეთ პასარაგზს

მანხატა გოგონალაწვილი

თაოს ნაილი

თეო გოგომ წერილი
წერა, წერა, წერა.
მერე ფოთლის კონვერტი
სამი ცვირა კერა,
წაწერა ლამაზად:
ჩემს საყვარელ მამასა.

ჟამანა წვიმა მოვიდა

მთის ვადალიდან, შორიდან,
ფუფუნა წვიმა მოვიდა,
დიდი მინდორი დანამა,
წვიმაში დარბის მანანა.

არ ეშინია სიცივის,
მიღამოს იკლებს სიცილით.
სველდება, მერე როგორა,
ჩემი პატარა გოგონა.

ზღვის ვადალიდან, შორიდან,
ფუფუნა წვიმა მოვიდა.

ჯამალ დოთარჯადინიძე

რინე

ავტობუსით ავიარეთ
ჭა. დღეებად მოჩანს მთები,
ამ ტბას, როგორც სკას ფუტკრები,
ახევია ტურისტები.

დიდხანს აქვს ტბა ღურჭთვალა
პაქებმა და დიდდებმა:
თქვენ — სარკეთ, პირს რომ იხანს,
მზე, — ამ ტბაში იხედება.

ნაივის მამიდა

დამახველა წვიმამ,
წუხელ ქარიც მქროდა,
ახლა რაღად მინდა
სოკოვ, შენი ქოლვა?

კუ-მარკოზიად მესიონოვა

გაყვარე ციხე,
ხარ მეღვარი,
მეგობრებს არ ნატრობ.
ვირ გიწვევს
ძვ ბეჭთარი,
რას ითმებ მარტო.

სადეპის ბაქირიკიბაძე

— ლელო, გოგოვ დელო,
პაი, შე ცუტარუელიო,
თუ კი ფიზილად არ იქნები,
წიწილს მოგაცეცხს მელაო!

— გელო, ბიკო გელო,
პაი, შე ცუღულუტელო,
მოწადირედ რომ ვარგოდე,
რას დამაქოლდება მელაო.

მასტერის ნანაძის იმ წელი ზეუსრულდა

ინტერესი

სამი ათწლიანი წელია ქართულ სცენას ემსახურება ეკატერინე ვანჩაძე. თეატრში მისი მოსვლა შემოხვევითი არ ყოფილა: ქართული სცენის ბრწყინვალე ოსტატის — ილიასაბედ ჩერქეზიშვილის ოჯახში აღზრდილია გოგონამ თავიდანვე შეუფერა მსახიობის პროფესია.

ყველადილორმა შრომამ, ცხოვრებაზე დაკვირვებამ მისი შემოქმედება სანტერესო სცენური სახეებით გაამდიდრა; წლების მანძილზე იგი ნიჭიერ სახასიათო მსახიობად ჩამოყალიბდა. მის მიერ შესრულებული მთავარი თუ ეპიზოდური როლები მაყურებელმა გულთბილად მიიღო. ცულო — კ. ბუაჩიძის „მამავი სიყვარულისა“, (დვლა — ვ. როზოვის „ახლისიანი მეგობრები“, მკეჩეაული — რ. ნუშიას „ფილოსოფიის დოქტორი“, ეფემია — გ. სუნდუკიანის „სებო“, ვარვარა კარპოვანა — კ. ბუჩიძის „ეგოში ავი ძალია“, ვარა — ო. მამფორიას „მეტების ჩრდილი“, დიდდა — ა. ცაგარელის „ხანუშა“, კაროვანა — „შემოდგომის აზნაურები“ და მრავალი სხვა). ეკატერინე ვანჩაძე სცენაზე მართალი და გულწრფელია, მაყურებელს ავიწყებს სცენური პირიბობისა. მსახიობის შემოქმედებაში იგრძნობა კულტურა, გემოვნება, მაღალი პროფესიული ბა. ამას ითვლისწინებდნენ რეჟისორები ტოვტონოვოვი, ალექსიძე, თუმანიშვილი, ჩხარტიშვილი, დვალაშვილი, სტურუა და ყორღანი, როდესაც თავიანთ დიდებულს როლებს თავაზობდნენ ეკ. ვანჩაძეს. ახალგაზრდა რეჟისორმა რ. სტურუამ „სელიუმის პროცესის“ პრემიერის შემდეგ ასეთი შენარჩის ბართო გაუზავნა პატავცემულ ეკატერინეს: „ქალბატონო კატო, თქვენი საყვარელი ბიჭი, რომელსაც თქვენ ძალიან უყვარხარო, და რომელსაც თქვენი სტერა, ვისურვებთ გამოარჩევის; ყველაფერი წინ გვაქვს...“ და, მართლაც, რესპუბლიკის დამსახურებულ არტიტეს ეკ. ვანჩაძეს კვლავ ბეჭერი ჩამ აქვს გასაქმებელი თავისი ხალხისა და თავისი თეატრისათვის, იმ თეატრისათვის, რომელსაც წლების მანძილზე სიყვარული და უპრეტენზიოდ ემსახურება მთელი თავისი ოჯახით: მისი მეუღლე — ენობილი მსახიობი მერაბ გვიგუქორია, მისი ვაჟიშვილი — გურამ გვიგუქორია თეატრმცოდნე.

იმ ნახაზინაძე

ფურნალ „საქართველოს ქალის“ რედაქცია ულოცავს ჩვენს მსახიობ ქალს დაბადების 50 წლისთავს და უსურვებს ჯანმრთელობას, ხანგრძლივ სიცოცხველსა და მრავალ შემოქმედებით წარმატებას.

მეცნიერებასა და ხელოვნებაში

ტყუილად კი არ უწოდებენ მეცნიერებას სამყაროს ცოცხალ ბუნებას. მეცნიერება შესწავლის მეცნიერების სულ უფრო და უფრო რწმუნებდას, რომ მრავალგვან და ცხოველთა სასიცოცხლო მოქცევები ერთმანეთს ჰკავშირებს.

მეცნიერის სიღრმისეულ აღმინათისთვის მარად გამოუცხოები რამ იყო, აქ ბოლოდღის მისმა ისეთი აღმოჩენებით, რომლებიც ხელს გვიწყობენ უფრო ღრმად ჩაიხედეთ ამ უცნაურ სამყაროში, სამყაროში, რომელიც გაუთავებელ სიურპრიზებს გვთავაზობს. მეცნიერებმა ახლანდელ აწერწობს დაიწყებდა, რის საფუძველზეც განდგა მიმოიკაზმა მეცნიერება თავისივე რისკისგანაღმა სისხლის არსებობის შესახებ.

ამერიკელი მეცნიერი, ევოლუციური დეტექტორების სპეციალისტი ბესტერიჩი მეცნიერებით სულ ოთხი წლის წინ დაინტერესდა: ერთხელ, თავისი სამუშაო ოთახის გაყვადების მოწვევისას გადაწყვიტა ვაგანი, რამდენიმე დღისას ჩირქობდა ყვავილის ღეროში წვეროშივე წყლის სავსეს.

შენობაში რამდენიმე დღეაბიძგრი იდგა, ისე რომ სულ ოღოლი დაეკარგა იგივე აპარატი ფოთლები უკანადაჩრებე დაღვანერი რეაქტორი ვაგონში და დაეგნა, თუ როგორ მიიქცევა ღეროში წყალი ზედათ. მე მხოლოდ ფოთლებში წყლის რაოდენობის გაზომვა მიხდომოდა, თუკა ბესტერიჩმა. სულ ახლანდელ ვაგონს სტერკონი, რომ იმ თუქცებას, რასაც „ტრონიზა“ ეწოდება, მხოლოდ

მაღალდანიტირებული ცხოველები ფლობდნენ. მაგრამ ჩანაწერმა ანკარად უჩვენა, რომ ყვავილას აქვს „შეგონება“ უსარი შეგონება გადაწყვიტა ყვავილას ფოთლოვანი ასპიტი მოქცევა ჩანაწერზე, ზეითია მიმართული, სწრაფი ნახტომი განდგა. ასანთი კი ჯერ ყვავილი ახლისაც არ მიიკარებოდა სწორედ ამ აზრამაყ აფიერების ბესტერიჩს, რომ ეს იყო ყვავილის ყვირილი მოსალოდნელი „ტკივილის“ გამო, რაც თავის მხრივ ბადდება აზრს, რომ ყვავილებს მთავრებით რაღაც უნებობი, აქვთ „უნარი“.

დაწყო ცდების მთელი სერია. 1969 წელს ბესტერიჩმა დაწერა სტაბია სახელწოდებით: „ევოლუციური აღმის ნიშნები მეცნიერებში“. ბესტერიჩსაგან ნამოუკიდებლად ცდები გარდობდა საბჭოთა კავშირშიც, მოსკოვის გიმნაზიაშიც სახელობის აკადემიის მეცნიერება ფორმოლოგიის კათედრაზე. ცდები ხელმძღვანელობდა სახელმწიფო უნივერსიტეტის, პროფესორი ნ. ი. პურჩინი. საბჭოთა მეცნიერება დაადგინა, რომ გარკვეული ფორმული და ქიმიური ზემოქმედების გარეშე მეცნიერება ბიოლოგიკალიზება გვაგონებენ ცხოველთა ბიოლოგიკალიზებას.

ცდების დროს გამოყენებულ იყო უზუსტესი ელექტროგრაფიული აპარატურა, რისი რეზიზიტიაც დამკვიდრა, რომ მეცნიერებები აქტი ელექტრული იმპულსებით, რომლებიც ცხოველთა ნერვული იმპულსებს წააგავან. უფრო მეტიც,

მათ, როგორც ჩანს, აქტი გამღიზიანებელთა განსაკუთრებული სიტყვა, რომელსაც ყველა სასიცოცხლო პროცესი ემორჩილება.

გამორკვეა, რომ მეცნიერებები გრძობენ გარემო ცვლილებებს და შესწავლი უნარი ფორმოლოგიურად შეუიფრკანძობის ცვალებადობას.

მეცნიერები გარკვეულად, რომ მეცნიერები ევოლუციურ სიტყვას და მის სპეციფიკური აღნიშნით გადასცემენ განსაკუთრებით სწრაფად, სადაც ინფორმაცია უზაღდება და სასიხურე რეაქცია უზაღდება, ეს ნერვული ცენტრი, შენაკალთა, იმპულსების კუთვნიების ყველი, რომლებიც აღმინათის უფლებების წყალობა იმპულსები და კვლევი ვიწრო რეაქციაში ცდებმა გავიწყობს, რომ მეცნიერების აქტი ცხოველების მკაცრად რეგია და იმ შემთხვევაში ილუზიბთან, თუკი კი სიტყვამდურება არა ეტვი მზივი მერიფობები. სასებებით ნათელა, რომ მეცნიერები გრძობენ დღე-ღამის განსხვავების. მათ ნახსიფობის ელემენტებიც კი აქვთ.

გურამი და ბესტერიჩი ერთსა და იმავე დასკვნამდ მივიდნენ: მეცნიერების აქტი დაიკავიანი ენა, ბესტერიჩი იმსავსე კი ვარაუდობს, რომ მეცნიერები შესწავლი განსხვავებული უნარი არა მარტო მათთვის მოსალოდნელი საფრთხის გამო, არამედ მათთან ახლო ურთიფი მრგაზიმის კრიზისის დროსაც კი.

მურნალი ივლიტაიძე.

მეცნიერების ხელოვნება

ალბრისი ხელოვნება

მეცნიერების ხელოვნება

ამ რამდენიმე ხნის წინათ პედაგოგიური ინსტიტუტის სტუდენტთა ჯგუფი პრაქტიკულ თბილისის ერთ-ერთ სკოლაში მივიყვანეთ. სტუდენტთა პაქია რა გუვებს, რომელიც მისმული ქალბუნ შეიქცა. მეცნიერებში იყო გაკვეთილი დასასრულს უახლოვდებოდა, რომ საყვარო ოთახის კარმა გაიჭრებოდა.

რიალ და ოთახში საბერეულმა აკცმა შემოყო თავი. მან მოსწავლეებს თვალ გადაკველი და ათილულულა: „მშაბდით... ბბბბ... მძე ჩხემს შეილს ეცებ...“ ერთხანს კიდევ იდგა გამეტრებული კარებში და მერე მარბიული გასცილდა იქაურობას.

წამათ სამარისებური სირთე ჩამოვარდა. შემდეგ კი მესამე მერხზე ვიგონა ატორა. გულამოსკენი ვიგონის აზნაგებნი შემოხევიდნენ და დაწვანება დაუწყეს. მასწავლებელს (ის ქალის ხელმძღვანელი ამოჩინდა) იძულებული გახდა გაკვეთილის ასნა შეეწყვიტა, და მანანას — ასე ერქვა იმ ასაკში კაცის შვილს, — დამშვიდება დაეწყო. მაგრამ ვიგონამ უფრო ამოსიყვანა გულ. ვიკავალბოთ ჩათავა დაკვეთილი. მესწავლბაზე ქალის ხელმძღვანელმა მიიბოძა:

როცა მანანას პატარა იყო, უფრო, მამა ხშირად მიდიოდა სახლიში მორვალ. სიმთვრელად იყო კვლევის ჩხუბობდა, მაგალიტ მუმტეს უბრაბუნებდა, ჭურჭელსა და ავეჯს ამტვრედა, დღას სცემდა და ავიწუნდა. მანანას და მისი უფროსი მძა კუხიში მიიყვანდებოდნენ ბოლბუ და ტიროდნენ. საბაბოლბედა ბავშვებს გადაეფარებოდა და ისეკ იმით ამშვილებდა... როცა ამ უსიამოვნებას და აურხაბის ევლარ გაუქლო, დღემდ სახას მართლბოში გენკორჩინებუბა შეიტანა განცხადება. მერე მანანას მამა აუხნა — მამა ჩვენ-

თან აღარ იცხორებებს...
გვიდა წლები, მამა შეილებს თვალთ აღარ უნახავი. მას სხვა ქალთან გაუქვინა ოჯახი და, აი, მხოლოდ წელს, როცა გავიწვინა თოხანბეტი წელსა გახდა, მას ყვილილი ცოლისათვის რამდენჯერმე შეუფარდა, „ოჯახი აღედგინოთ, შვირიგდეთო“. მანანას დღესა უარი უთქვამს. რადგან არ სერობდა, კაცი თავს რომ დაინებებდა სისას და ოჯახის სეროებდას. მაგრამ ბავშვებმა რომ ეს ამბავი გაიგეს, დღესა უსაყიდურებს. დღეს მამა ამ აძოვლია, მხოლოდ აბირობებლა.

იქნებ, ბოლოს და ბოლოს მანანას დღესაყ შეიგვიბესკენ გაუქია გულბა, იქნებ, ბავშვებში ხეწუნა-შერაბამაყ გაჭრა, ეს კია, ყინლილი თითბის გაღბა, მამამ ბავშვებში სირაფელ მოუხებინა, მაგრამ, იმ ვიგონში სირაფელ მორვალს მოკიათხა სკოლაში შეილს, გავრ, დღესაც... განა მიონდობებს კიდევ მანანას მამის ბოლბუ დაბრუნებუბით გან მის ასაკში მოზარბები განსწავლებიბით არ უტვრიაბებუბანას საყვარა და ოჯახის ლობსებას, შეეფარ ან განიცდიარ შეტრატყუობას?

— მანანას მეტად ემოციური და შთაბეჭდლებიანი ბავშვი, — განცხადა მასწავლებელმა. — განიცდიარ, როცა დაფსათამ ვიწვლია, გაკვეთილს ყვებდა. ადივლდ კრებუბა, ყველაფერზე წითლებდა. თუ შენდუნა მივიქცია,

ყველაფერი ჩვეულებრივად

არ იხმარეთ ასპირინი პროდუქტების დასაყენებლად

უკანასკნელი წლების მეცნიერულმა გამოკვლევებმა ცხადყო, რომ სალიცილის პრეპარატების სისტემატური მიღება უვნებელი არ არის. ასპირინი კი აქტივალსიცილის მეფე გახლავთ.

ასპირინის, ისევე როგორც სალიცილმედიკების, ხანგრძლივ მიღებას შეუძლია გამოიწვიოს ასპირინის მოვლენები: უტყობი შელი, სმენის დაბნელება, სინთრალის დამოზარება, კოშმირი, კანზე-გამოწყობა, გარდა ამისა, სალიცილმედიკატების ლორწოვან გარსსაც აღიზიანებს.

რადგან სალიცილმედიკატებიდან ძირითადად თირკმლების საშუალებით გამოიყოფა, მისი ხშირება, პირველი რიგში, ამ თირკმლის ფუნქციებზე მოქმედებს. ინგლისურ ენის დროს, ლედის დასაყენებლად სალიცილის მედიკამენტების გამოყენება დაიწყეს და ამას თირკმლების დაავადების გახშირება ეამოიწვია.

კლინიკური გამოკვლევებით დადასტურდა, რომ სალიცილმედიკამენტების და მისი ნაწარმის ხანგრძლივად მიღებას შეუძლია გამოიწვიოს სტენოზირება — ორგანიზმის მგრძობიანობის აწევა.

შართლობა, ორგანიზმზე ასპირინის და სალიცილმედიკამენტების სხვა პრეპარატების მიერ შეწყვეტილი შემთხვევები არც ისე უხშირა, მაგრამ მინიმუმ არ შეიძლება ამას ანგარიში არ გავიწიოს. ამიტომ სალიცილის პრეპარატებისა და ასპირინით მეტრანსპორტის მხოლოდ გეგმიური დოზებით და მხოლოდ ქვემოთ მოყვანილი დოზებით შეიძლება.

რეცეპტების რაიმე დაუსწრებელ და ასპირინის აუცილებელ, ძალიან, განსაზღვროს, ამ პრეპარატებს რა რაოდენობა შეეძლება ადამიანს ღღის განმავლობაში. მაგალითად, ოჯახში ერთ კაცს მეფე კიტრი ძალიან უყვარს და ბევრსაც მიირთმევს, მეორეს — ნაკლებს და დღეში ერთ პაჩარა კიტრს სჭირდება. საშობრთობის ისე უნდა, რომ ასპირინის კონსერვტიდან ორგანიზმში ხანგრძლივად დროს განმავლობაში გადადის, კონსერვტი ხომ მთელი წლისთვის ვაზადებთ!

ასპირინით დაკონსერვტება იმითაც არის მიუღებელი, რომ, როგორც უხუთი თბიჭა, ამან შეიძლება გამოიწვიოს ორგანიზმის სტენოზირება — მგრძობიანობის აწევა. საერთოდ სალიცილის პრეპარატების მიმართ, შემდეგში, ადამიანი რომ აუღ დახდეს და ამ პრეპარატებით მეტრანსპორტის დასწორდეს, ექიმები ვერარ დაუნიშნავენ.

ამგავად, უმჯობესეს ქვეყნებში ოფიციალურად აღნიშნულია დამოხილი სალიცილის მედიკამენტების მიღება. განმარტობის დაკონსერვტი საერთაშორისო ორგანიზაციის კონსერვტი კომიტეტის დასკვნით, სკვებ პრეპარატებში სალიცილმედიკამენტების დაშვება არ შეიძლება. ეს ასპირინის უნება, რადგან წარსულ ის იხმარება, ექვ-ნაწილის ტრაქტში მოსაქმნება სალიცილმედიკამენტების დაშვება.

ავიჯობის შემთხვევაში არ იხმარეთ დასაყენებლად და დასაყენებლად ასპირინი!

ს. შვიკოვა

მურაბა. მწიფე, მკვირვ ქლიავს უწყვეტი დაყავი და კარგად გარცხეთ. თუ წარლ ქლიავს ხარშავთ, საწურზე დაარბეთ და ცხელ წყალში (80°) ჩაუშეთ ბუთი წუთით, შემდეგ დახვალდეთ. მსგებლი ქლიავი კი შუა-შუა დაქვით და ცხრებში გამოყავით. 1 კგ ქლიავზე 1,2 კგ შაქარი ათავსეთ. ჭრ სიროფი მოაღუდეთ (800 გრ შაქარს 2 ჰქია წყალი სჭირდება), დაახლოებით 2-3 საათს გააჩერეთ. შემდეგ ცხელ წყალში დაწითეთ, რომ არ დაუცხდეს. ამის შემდეგ კიდევ 8-10 საათს გააჩერეთ. შემდეგ კიდევ ორჯერ შედგით ცხელ წყალში (მეორე მონახურის დროს კიდევ დაუმატეთ სიროფი 400 გრ შაქარს და 1/4 ჰქია წყალსაც). ტაშტი ცხელ წყალში ჩამოღეთ, კარგად შეაწინდრეთ, რომ ქლიავი აირიოს, გაეთი მოხადეთ და ხარშეთ, სანამ გამწვავდებით.

წარლ ქლიავი (აღუზა, ტყემალი) შეიძლება ერთ ჭრებზე მოხარშოთ. 1 კგ ხილის 1,5 კგ შაქარი და 8 ჰქია წყალი დასჭირდება.

როცა სამურაბე ხილს სიმეფე აქლია, ხარშის ბოლოს 1 ლიმონი ჩააწურეთ და 5 გრ ლიმონის სიმეფე უფეთი. თუ შუა მურაბას სურათად ცხელ ქლიავში ჩაახსნიეთ და თავსახურად სწრაფად დაახვარეთ, ის არ დაუთვდება და არც დაიბუდება.

ჭეშტი, ქლიავი დაყურეთ და ცოტა წყალში (1 კგ ქლიავზე 1 ჰქია წყალი) მოხარშეთ განუწყვეტილდ მორეგით. აღუდინებ 5-8 წუთის შემდეგ დაუმატეთ შაქარი (1-1,2 1 კგ ქლიავზე) და განაგრძეთ ხარშვა ძლიერ ცხელ წყალზე ნახევარ საათს, თან განუწყვეტილდ ურთებ და ხშირად მოხადებთ ქავთ. შუა ჭეშტი ცხელ წყალში გადიატებთ სუთთა, მწარე ქლიავში, დაახურეთ ტილო და გაყავით. თუ ქეშტი კარგი მოხარშავს, მის ზედაპირზე ქეშტი განდებთ. ქლიავს მკვირვად მოუყავით თავი პერგამენტის ქაღალდით.

ჭეშტი მოლიანდ იწარჩინებეს ხილის არიზმას, ფერს, გემოსა და კვეთის დიბუტობებს.

ხილ ფაფა. ძალიან მწიფე ქლიავი გარცხეთ, ცურვა გამოყავით და კარგად მოხარშეთ ცოტა წყალში (1,5 ჰქია 1 კგ ხილზე). შემდეგ საცხრებ გახვებთ და ბორკისავე განმწავსა ირჭერ გაბარეთ. მოხარშეთ ტაშტში, წამოღუდეთ და 10 წუთის შემდეგ ჩაუმატეთ შაქარს ფუნჯით, რამდენიც გინებთ (ძალიან ტბილ ქლიავს შეიძლება შაქარი ააბრც დასჭირდეს). როცა შაქარი ნახევარ, ცხელ წყალში მოხარშეთ, ხარშვისას განუწყვეტილდ ურთებ. ხილფაფა სულ 40 წუთში უნდა მოხარშოთ.

და შაქარული ქლიავი. ქლიავი დაყავით, მოყოლიეთ ცურვა და ქლიავში ჩააწურეთ ისე, რომ გაჭრული შაქარ ქვეით მოიქცეს. ყველ ფუნჯს მოაყარეთ

შაქარი (ნახევარლიტრიან ქილას — 150-200 გრ შაქარი, ლიტრიანს — 200-250 გრ, ხილის სიმეფის მიხედვით). ქლიავს თავი დაახურეთ, გაახტრადეთ: ნახევარლიტრიან ქლიავში — 15, ლიტრიან — 25, სალიტრიანი — 85 წუთის განმავლობაში ადუღებთ მომენტდინ. მაშინვე დაბუდეთ.

სხვა დანარჩენ რეცეპტებში სტერლიზაციის წესს აღარ აღწერეთ ასევე ჩაატარეთ. ქლიავი თავის წვეწმს ისევე მზადდება, როგორც დაშაქრული ქლიავი, ოღონდ, ცხადია, უშაქროდ. შუა-შუა გაჭრულ ქლიავს რომ ქილავში ჩააწურებთ, დაახლოებით მუდარე წყალი, დაახურეთ სახურავი და გაახტრადეთ.

მათ შორის თუ ქლიავი. გარჩეული, გარცხილი, მკვირვ, სულ ოდნავ მკვირვ ქლიავი საწურზე დაარბეთ, რამდენიმე წუთით ჩაუშეთ მუდარე წყალში და მაშინვე გადაყავთ ცივი წყალში. შემდეგ მორჩლი ქლიავი ქილავში ჩააწურეთ და გაახტრადეთ.

კომპოტი. ქლიავი (თუ წყრილია — კურკობიანდ, თუ მსხვილი — კურკავაშობლი) დახვალდეთ და საწურზე დაწურული ჩაუშეთ ცხელ (85°) წყალში 8-9 წუთით (მწარელი ბილი უფრო მეტი დრო იწერება ქილავში და სტერლიზაციის დროს არ გადახარშება). ქლიავში ჩახსნილ შაქარს სჭედი სიროფი (ნახევარი ჰქია შაქარს ფუნჯით ცივი ჰქია წყალზე), სახურავი დაახურეთ და გაახტრადეთ.

წვეწმი. მწიფე ქლიავი ოდნავ დაყავით, მოხარშეთ ქლიავი ქვაბში ჩააწურეთ, დაუმატეთ წყალი (1 ლიტრი 10 კგ ქლიავზე) და შეუბოთე ურთებ. შემდეგ ეს მასა ტილოს ტომარაში გადაიტანეთ და წვეწმი გამოწურეთ. ქლიავის წვეწმი 8-9 ფუნჯს დაიღებთ, შემდეგ გახვალდეთ, ცოტა ხანს დაიღებთ, შემდეგ გახვალდეთ მოხარშებულ ქვაბში 5-6 წუთს (არ ააღუდებთ). წვეწმი შემობარშეთ სილ ქილავში ან მოხალდებთ ჩახსნილ დასაყენებლად და დღეუქეთ. შემდეგ კი უმჯობესე თავდაყირა დააყენებთ და ისე გაყავით.

თუ ქლიავი ძალიან მეფეა, ცოტა შაქარი დაუმატეთ.

ქლიავის ჩირბილი. საწურზე დაყურეთ, გადარბეთ. გარცხილი ქლიავი ნახევარი წუთით ჩაუშეთ მუდარე წყალში წყალში (1 ლ წყალზე 1 სუფრის კოჭრა საქმის სილად). შემდეგ ნელ-ნელად ჩაირბეთ ცივი წყალში და კარგად გარცხეთ. მეგრე პარტე გაახტრეთ. — ერთი ფუნჯი დააწყენოთ მსხვებზე და ხუთი ფუნჯი განმავლობაში მზეს მოუფეთებთ, თან უწყველად ურთებ. რომ არ დაიბუდეს, ამის შემდეგ დასტბი 3-4 დღით ჩრდილში დაიტავებთ.

ქლიავის ჩირი ჩხილვ უნდა იყოს და შეუბოთე ვაგეთი. მოყოლიეთ ცურვა და ქლიავში ჩააწურეთ ისე, რომ გაჭრული შაქარ ქვეით მოიქცეს. ყველ ფუნჯს მოაყარეთ

პრინციპული რჩევები

სივლითი თავი აქ სწავლა

გეიგანს!

იხილო

ანათოლ კომუნისტები

ზოგჯერ, თევზის წმენდისას, დიასხლისს ფხა ეჩხვლიტება ხელში. „მერა რა მოხდა? თავისით გაივლის“ ხანდახან ასეც ხდება. მაგრამ ზოგჯერ ხელი გაწილდება, შეშუადება. ეს რომ არ მოხდეს, როგორც კი ხელი გაგებრება ან ფხა ეჩხვლიტებათ, მანინე ვასილი იოლი და შეიხვეთ.

სასწრაფოლო მუშაობისას გასოვდეთ. სანამ თევზს გაწმენდთ, მაგრადილი მოაჭერთ ფარულად.

თევზს წმენდის დროს ხელიდან არ გასიხლტებათ, თუ მარჯოს მოაერთ.

მშღვარებით, ორთქლით, გავარგებელი კურბლით დამწვარი კანი მანინე არ გადაიწმინდება, წულიანი ბუშტუებით კნისობა ვით არ ჩაჩხვლიტოთ, არავითარ შემთხვევაში არ იხმართ „მინარა“ საშუალებები — ცხიმი, ჩიქ, ასე შეიძლება ინფექცია შეიტანოთ ჰრალახში.

თუ სიღმწერ დიდი არ არის, ონჯანის ციფ ვალებ შეუშვით 15-20 წუთის განმავლობაში. თუ დიდი, მაშინ ზედ დაივით სპირტში, ოდენადღონში, არაყში ან მანინეშუბა კალიუმის ხნარში დასველებული საფენი და სასწრაფოდ მომართეთ ექიმს.

როცა მშღვარე კერძის ქვანთ თვას ახდით, სასწრაფო თქვენსკენ გადმოაფარდეთ, რომ ცხელი ორთქლი იქით წავიდეს.

ცხელი ტავები და ქვაბები გასაცემად იტრასდაიბინე, სპეციალურად მათთვის განკუთვნილი ადგილას დაწვეთოთ. არ დადგათ ისინი მაგიდის კედელთან, რომ ბავშვებმა არ გადმოაღონ და არ დაიწვან.

იმ დღეს კარგა გვარიანად ცხელიდა, როცა მე, ბესალხიკი, პან აქცია და ბარონესა სტუბრად ვეწვიეთ პან ზანოხას. ზუსტად ვერ გეტყვით, რამდენი გრადუსი იყო, რადგან ყველა თერმომეტრი, თითქმის პირი შეტყროლო, სულ სხვადასხვანაირად აჩვენებდა — ნილიდან პლუს ას გრადუსამდე.

სადარბაზოში რომ შევედით, გავიგეთ, რომ ლიფტი დროებით არ მუშაობდა. თუმცა, იქნებ, არც დროებით, რადგან ფურცელზე, რომელიც იქვეაობდა, ლიფტი რემონტის გამო შეტყობულიყო, ვილასის მიწერა — „სამუდამოდ“.

ციცხალ-მკვდრებმა ავაღწიეთ მეცხრე საბინაში.

— ლიფტს გადასახდს რეველარულად ვიხილ, — მოგვიბოდიშა პან ზანოხამ. — მე არაფერ შეუმი ვარ. მამატიით, თუ ლიფტი გჭამთ, ვეხბო რომ ამოვიყვანო.

— წყალ, — წიარბირტლა ბარონესამ. ჩანს, ყველაზე კარგად კიდევ ის იყო, ლაპარაკი რომ შეველო.

— იქნებ, სივარტიე მოგართეთ? — შემოგვთავაზა პან ზანოხამ. ბესალხიკმა თავი გაღიქნა და რალად წაიხველა, თან თითოთ თავის გაფიქსებულ ტუჩებზე გაითითებდა.

პან ზანოხამ სინანულით აიწერა მხრები.

— ძალიან ვწუხვარ, მაგრამ ვერაფერს მოგარბოვებ.

— არა უშავს, ონჯიანად იყოს, — თქვა ბარონესამ. — ოღონდ მაკლ!

— წყალი ჩემს საბინაშივე ვერ აღწევს, — გვილაინ ვწუხვარ, მაგრამ ვერაფერს მოგარბოვებ.

— წყალი ჩემს საბინაშივე ვერ აღწევს, — გვილაინ ვწუხვარ, მაგრამ ვერაფერს მოგარბოვებ.

ხადს რეველარულად ვიხილ, მაგრამ, სულ ერთია, ჩემმავე ვერ ამოხდის. მე არაფერ შეუმი ვარ.

ჩემს ნელ-ნელა მოვსელიერდით. პან ზანოხამ მაციეროდან რაბინიყვა გამოილო.

— თბილია, გართი დაწყება ბარონესამ, — სამწუხაროდ, მათილი ბრძანდებით, — გამოვიტყდა პან ზანოხა — იცით, მაციერი არ მუშაობს — დენი არა გვაქვს.

— გამოიერთეს? — ჰკითხა ბარონესამ.

— რას ბრძანდით! — იტყრა პან ზანოხამ, — მიკისხველი მუშაობს, გადასახად რეველარულად შექმნის... მე არაფერ შეუმი ვარ.

ბარონესა წამოდა:

— ახლავე დადერეთა პოტე როსლანესკი. პოტე როსლანესკი კარგად ირეკვია ელმტრობაში.

— სამწუხაროდ, ტელეფონი არ მუშაობს, — თქვა მასპინძელმა. — გადასახდს რეველარულად ვიხილ. ნანდილად, მე არაფერ შეუმი ვარ.

— პანი გადასახდს იხდის დამტერეული ლფტის, ტყელობის, გაუმუშებელი ტელეფონისა და არასტებელი ელმტროშქისთვის, — წარმოთქვა ბესალხიკმა. — ცოტა უცნაურია, არა?

— ტყეფერი? — გაიმეროა ჩემი პინი მანამ პან ზანოხამ. — ვინ იცის? მე თხოვ მოხდინს ხელფასს იმისთვის, რომ სმესტრო არაფერს ვაგებებ? ჰოდა, ბარონესამ გამოვლდვარა.

თარგმანი ჰომუნურიდან

პრინციპული პირველი გამოცემა — მსოფლიოს ოთხხუთსი რევიორი მაგრაპირი ნოვა ან ბარონი ნოვა ბარონი ნოვა. ფონტო მ. სანა. იანის, მითონე ბარონი — ნ ა მ ე ბ ა ა რ ჩ ი მ ე რ ე ს კ ო რ ბ რ ი დ ი. მხაბერია ა. კარინოვაკოგი.

რედაქტორი მარიკა ბარათაშვილი	სარედ. კოლეგია: ნ. მურგანიძე, მ. პალანდუმი (პ. მე, მდივანი), ჯ. მახაშვილი, თ. ლაშვარაძე, ვ. სიმაია, ჯ. სიხარულიძე, ნ. შალვაშვილი, ზ. მხაბერია (მხატ. რედაქტორი), თ. შანიბაძე, ნ. შახაბიშვილი. ტექნიკური თ. როსტომაშვილი	საქ. კანცერალური კომიტეტის გამომცემლობა

საქ. ცკ ცკის გამომცემლობის სტამბა, თბილისი, ლენინის ქ. № 14. ტიპოგრაფია ილეთის ცკ კე გრუზინ, თბილისი, უკ. ლენინა, 14.

რედაქციის მისამართი — ლენინის ქ. № 14. ტელეფონის № 24: რედაქტორის — 99-98-71, მასუნიშვეტილი მდივანის — 99-71-68, განყოფილების — 99-50-39, მხატვრული რედაქტორის — 99-98-57, სპეციალური რედაქციის — 99-98-54. გადამცემა ასეწმენად 16/VI 72 წ. ხელმოწერილი დასაბეჭდელ 20/VI-72 წ. ქალაქის ზომა 60X901/4, ფიზიკური ნაბეჭდი ფურცელი 3, სააღრიცხვო სავარგემოლო თამბი 5,3 ტირაჟი 123.260. შეჯ. 2149 უე 01958 ფსი 80 კაპ.

კალორიულობის ნისკი

უქანსგულ ხანაშენი ჩვენი ქალბები განსაკუთრებით დაინტერესდნენ გახლამა-
გასუქების პრობლემით. ამას მოწმობს ჩვენი სარედაქციო ფოსტაც. განსაკუთრებ-
ით ბევრი წერილს მოგვდის იმათგან, ვისაც გახლამა სურს: გვთხოვენ საექიმო
რჩევა-დარიგებას, ტანფარგის კომპლექსებს. ძალიან ბევრს აინტერესებს სავეე-
ბის კალორიულობის საკითხი. დღეს გთავაზობთ კალორიულობის ვრცელ ნიხის,
რომელიც, შეგიძლიათ, სამზარეულოში კედელზე დაეკიდოთ. მაგრამ განსაკუთრებ-
რულ აზრატს ნი მივცემოთ. სულ ერთია, სავეების ზუსტ დონირებას მაინც ვერ
მოახერხებთ, თანაც, ყველა ცარტ დიანახლოს აქვს თავისი პატარა საიდუმლო. წი-
წყითი, მდლივითა და დღუნის ღოლით გასუქებულეც ქერ არსად გვიანხავს, თუმ-
ცა ზოგიერთი ჩვენი ენთუსიატი ავტორი გვთხროს მათი კალორიულობაც დე-
ნობით.

ამრიგად, ნიხის თქვენს წინაშეა. გახსოვდეთ: თუ ქალი მძიმე ფიზიკურ შრო-
მას ეწევა, მას დღეში 2.100 კილოკალორია სჭირდება, მამაკაცს კი — 3.000 კილო-
კალორია (როცა მათი სიმაღლე, შესხამისად, 165 და 175 სმ უდრის). ვისაც გზი-
დამა სურს, მისაღები კალორიები 1.000-1.500-მდე უნდა შეამციროს.

ულუფეს მიახლოებით ვიღებთ. როცა ულუფის რაოდენობას არ აღწევნავთ,
იკლუტებთ 100 გრამი.

● შემწვარი ვირთევზა	150 გ	250
● მოხარშული ქარყულამა	150 გ	118
● შემწვარი ქარყულამა	150 გ	280
● მოხარშული ფარგა	150 გ	118
● შემწვარი ფარგა	150 გ	280
● ბოლომ გასაყვანელი სალაცა		175
● ზეთში ჩაწეობილი სარდინი		250
● ქაშაუი		150-200
ხორცი		
● მსუქანი ძროხის ხორცი		170
● მკლე ძროხის ხორცი		121
● შემწვარი ხორცის ნაჭერი		211-270
100 გ + 10 გ ცხიმი		

● ღორის ხორცი		260-400
● ხბოს ხორცი		210-270
● ბადი		120
● ლეოს ხორცი		270-429
● ქაშის ხორცი		160-200
● სოსისი 2 ცალი		220-240
● მოხარშული ძეხვი		180-290
● შემწვარი ძეხვი		475
● შაშლი		260-280
● ტენა		170
● მაიონეზი		590
ხილი, კანაპარ		
● ფორთოხალი	150 გ	82
● მხხალი	150 გ	85

● ვაშლი		80-90
● მარწყვი		35-40
● ტოლო		40
● წითელი მოცარია		37
● მოცივი		60
● ალუბალი		57
● ქლიავი		50
● ქიშხიში		271
● ასყილი		66
● ღლიმონი		18
● გარკალი		70
● სურბენი		50
● დარჩენილი ნივთი, ნუში		660-780
● ჩირი		300

საკმედი		—
● დაუშვარავი შავი ყავა		—
● დაუშვარავი ჩაი		—
● მინერალური წყალი		—
● ღლიმონათი		40-50
● კამიდგრის წვენი		30
● ვაშლის, ფროილის წვენი		27
● კურმისი წვენი		74
● ღლიმონის წვენი		24
● 1/4 ლ ღია ფერის ლუდი		120
● 1/4 ლ შავი ლუდი		160
● არაუი და კონიაკი		220-255
● ლიკორი		300-360
● რომი		250
● ნატურალური ღვინო		50-100
● დესტრტის ღვინო		80-120
● შამანური		80-110

მურაბა, ტბილეული		
● თაფლი		395
● შოკოლადი		600
● კაშკა		550
● კარამელი		400
● კაკაოს ფხვნილი		470
● ტოლოს სანდროლის მურაბა		240
● 10 გ შაქარი (2 ჩაისი კოვზი)		41

პური, ფაქილი, ბურღული

	კილოკალორია	
● პურის ნაჭერი	25 გ	57
● ფუნთუშის ნატები	20 გ	53
● ორცხობალა	10 გ	40
● ტბილი ფუნთუშა	50 გ	180
● ექისის ნაჭერი	35 გ	93
● ტორტის ნაჭერი	50 გ	200-200
● ნამცხვარი (ტერნიეი)	5 გ	20
● ცაფლი	4 გ	14
● პეტრულის ფაფა	200 გ	114
● მაინის ფაფა	200 გ	209
● მოხარშული ბრინჯი	200 გ	309
● მოხარშული მაყარონი	200 გ	240
რძი, კანაპარი, ყველი, ნაშენი, ცხიმი		
● ტყა რძე	200 გ	121
● ტყა მაწონი	200 გ	121
● ყველი	20 გ	60-70
● შესქელებული რძე		815
● ნაღების ნაყინი		190-220
● სუფრის კოვზი არაქანი	25 გ	89
● ქილა არაქანი	200 გ	698
● ცხიმგაყვანილი ზაქო		88
● ცხიმიანი ზაქო		250
● I კვერცხი	50 გ	82
● I სუფრის კოვზი კარაქი	20 გ	154
მარგარინი		
● 100 გ ზეთი		920
● I სუფრის კოვზი ზეთი	20 გ	184
წვენი		
● ძროხის ხორცის ბულიონი	200 გ	13
● ქაშის სუპი	250 გ	120
● ტერცველას სუპი	250 გ	165

გონსენაული

● უვარიოვანი კომბოსტო	28	
● თეთრი კომბოსტო	24	
● კომბოსტოს მწილი	26	
● კარტოფილი	8	
● კიტრი	9	
● მწვანე ტერცველა	93	
● დავოსტრებული ტერცველა	67	
● ხმელი ტერცველა	324	
● ხმელი ღობო	832	
● დავოსტრებული პარტი ღობო	16	
● მწვანე ხალათი	15	
● ქარხალი	27	
● სტფილო	85	
● ბოლოკი	29	
● კუკხი	18	
● თაღვამი	74	
● პირსუშა	76	
● ისანახი	23	
● სატატური	20	
● კამიფორი	26	
● ტომატის პასტა	50	
● ხახვი	45	
● ნიორი	140	
● მოხარშული სიმინდი	81	
● ოხრაბუში	28	
● მუყაუნი		
მედიკამენტი		
● მოხარშული ქაშხალი	150 გ	132
● შემწვარი ქაშხალი	150 გ	310
● მოხარშული სალაცა	150 გ	160
● შემწვარი სალაცა	150 გ	280
● მოხარშული ვირთევზა	150 გ	109

